



## Notat

Til Socialforvaltningen

### **Beskæftigelses- og Integrationsudvalgets hørings svar til udkastet til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-26 som godkendt 12. december 2022**

19. december 2022

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget bakker op om, at der udarbejdes en ny handicappolitik, der sætter en fælles retning for handicapområdet i Københavns Kommune.

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget finder det positivt, at målsætningen om, at flere skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse, står centralt i politikken. Det er også positivt, at Københavns Kommune som arbejdsplads fremhæves som forgangseksempel, med vægt på både ordinære job med fleksible forhold og på fleksjob. Beskæftigelses- og Integrationsudvalget vil dog anbefale, at henvisninger til måltal for andre særlige jobordninger (løntilskud, virksomhedspraktik, nytteindsats og småjob) udelades, da disse ordninger henvender sig til en langt bredere målgruppe end blot borgere med funktionsnedsættelser. Hvis punktet fastholdes, bør alle forvaltninger stå som ansvarlige, da Beskæftigelses- og integrationsforvaltningen kan understøtte, men ikke sikre, at de enkelte forvaltninger når de besluttede måltal.

Derudover vil Beskæftigelses- og Integrationsudvalget anbefale, at det understreges, at alle forvaltninger er ansvarlige for at gøre Københavns Kommune til en attraktiv og rummelig arbejdsplads, hvor der er plads til forskellighed, og hvor der tages skånehensyn, på arbejdspladser inden den enkelte forvaltnings område. Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen er ansvarlig for arbejdspladser indenfor forvaltningens eget område – i lighed med de øvrige forvaltninger.

Udvalget bakker derudover op om, at handicappolitikken udformes sådan, at det er tydeligt, hvilke forvaltninger har ansvaret for hvilke målsætninger.

#### *Fokus på samarbejde med virksomheder*

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget opfordrer til, at der under de særlige prioriteringer i afsnit 5 om adgang til beskæftigelse og uddannelse tilføjes et særskilt punkt om, at flere borgere med handicap og funktionsnedsættelser skal i job, med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen som ansvarlig forvaltning.

Motivationen for tilføjelsen er at sikre fokus på at øge deltagelsen på alle dele af arbejdsmarkedet i samarbejde med de virksomheder, som i høj grad efterspørger arbejdskraft, ikke kun i Københavns Kommune som arbejdsplads.

Center for Beskæftigelses-,  
Integrations- og Erhvervs politik  
Bernstorffsgade 17  
1577 København V

EAN-nummer  
5798009710581



## Notat

Til Socialforvaltningen

### Høringssvar om udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026

Børne- og Ungdomsudvalget har med brev fra Socialborgmesteren den 28. oktober 2022 modtaget udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026 i høring. Udvalget har behandlet udkastet til Handicappolitikken på sit møde den 14. december 2022 og afgiver på den baggrund nærværende høringssvar.

Børne- og Ungdomsudvalget (BUU) kan tilslutte sig handicappolitikens målsætninger og finder, at de er relevante i forhold til at beskrive kommunens overordnede visioner og udfordringer på området.

BUU hæfter sig særligt ved de målsætninger og fokusområder, der ligger inden for udvalgets ressort. Det gælder navnlig Handicappolitikken målsætning om, at *Børn og unge med handicap lærer og trives bedre i dagtilbud, fritidstilbud og skole*, og de tilhørende fokuspunkter om at:

- Flere børn skal trives og lære i kommunens almene dagtilbud, skoler og fritidstilbud (Børne- og Ungdomsforvaltningen).
- Øge andelen af børn i specialtilbud, der tager afgangseksamen og/eller består dansk og matematik (Børne- og Ungdomsforvaltningen)
- Nedbringe skolefravær for børn og unge i specialtilbud (Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen)

BUU har i juni 2022 vedtaget en ny strategi for børne- og ungdomsområdet, der dækker perioden 2022-2025. Strategien danner rammen for udvalgets arbejde i de kommende år og sætter gennem fem temaer fokus på, at alle børn og unge i København skal trives og have de allerbedste betingelser for at udvikle og begå sig i deres videre liv.

BUU finder, at udkastet til en ny handicappolitik i det store hele spiller godt sammen med strategien, og at handicappolitikken målsætninger på børne- og ungdomsudvalgets område grundlæggende kan understøttes af arbejdet med strategiens temaer. Det gælder blandt andet temaet om, at *Københavns fællesskaber skal give plads til forskellighed*, hvor der er fokus på at skabe fællesskaber og læringsmiljøer, der tager højde for den enkeltes forudsætninger og behov. Det gælder temaet

07-11-2022

Sagsnummer I F2  
2022 - 7181

Dokumentnummer i F2  
1955645

Sagsnummer i eDoc  
2022-0150330

Sagsbehandler  
Jakob Birklund Andersen

om, at *alle elever skal løftes og komme godt videre fra folkeskolen*, hvor der er fokus på, at skolen skal udfordre alle elever og sende dem ud af afgangsklasserne med en eksamen, fagligt selvværd, lyst til at lære mere og mod på livet. Og det gælder temaet om, at *alle børn og unge skal trives og opleve stærke fællesskaber*, hvor der er fokus på, at børn og unge skal opleve både sociale og faglige fællesskaber, samt at den rette hjælp er der, når der er behov for det.

BUU finder, at børns og unges trivsel og sammenhængen mellem læring og trivsel, samt vigtigheden for alle børn og unge i at indgå i sociale og faglige fællesskaber med fordel kunne skrives tydeligere frem i politikens målsætninger. En indsats for at understøtte fællesskaberne er vigtig for alle og ikke mindst for børn og unge, som på grund af handicap kan have vanskeligheder ved at deltage i sociale og faglige fællesskaber på samme vilkår som andre. Som led heri er det vigtigt, at også børn og unge med handicap har mulighed for at indgå i fritidstilbud, hvor vennskaber og interesser kan etableres og udvikles.

BUU finder, at de konkrete fokuspunkter som udvalget har ansvar for, med fordel kan præciseres. Det første punkt om, at flere børn skal trives og lære i kommunens almene dagtilbud, skoler og fritidstilbud bør præciseres til, *at flere børn og unge trives og lærer i kommunens almene dagtilbud, skoler og fritidstilbud, så færre har brug for henvisning til segrerede specialtilbud*. Det andet punkt om at øge andelen af børn i specialtilbud, der tager afgangseksamen og/eller består dansk og matematik bør præciseres til, *at øge andelen af elever i specialtilbud, der opfylder forudsætningerne for at blive optaget på en ungdomsuddannelse*.

BUU noterer sig, at der i handicappolitikken også er fokus på at skabe mere tillid mellem borgere og kommunen. Det er en vigtig målsætning, og Børne- og Ungdomsforvaltningen søger at styrke tilliden mellem borgere og forvaltningen, blandt andet i visitationsprocessen af børn og unge, som har behov for specialundervisning.

I handicappolitikken er medtaget initiativer fra budget 2023, som understøtter politikens fokusområder. Hertil skal bemærkes, at der vil være initiativer fra tidligere budgetaftaler og andre indsatser i øvrigt, der også understøtter handicappolitikens målsætninger, men som ikke fremgår. På listen over initiativer fra budget 2023 kan tilføjes, at der er afsat en anlægsbevilling til at ombygge Frejaskolens tage for at kunne etablere otte specialundervisningspladser.



## Notat

### Høringsvar vedr. udkast til København Kommunes Handicappolitik 2023-2026

20. december 2022

Edoc sagsnummer

F2 sagsnummer  
2022 - 19855

Kultur- og Fritidsudvalget ser handicappolitikken som et vigtigt politik-område, hvor kultur- og fritidsområdet har stor betydning og meget at bidrage med, særligt indenfor tilgængelighed og for at gøre København til et endnu bedre sted at bo og være også som menneske med handicap. Derfor ser udvalget også frem til at arbejde med at udarbejde en egentlig handlingsplan på området i samarbejde med råd, foreninger og andre aktører på kultur- og fritidsområdet.

I forhold til handicappolitikken tilslutter Kultur- og Fritidsudvalget sig politikens målsætninger. Kultur- og Fritidsforvaltningens indsatser på området hører primært under målsætningerne 3, 4, 5 og 6. Bemærkninger til målsætning 4 er indarbejdet i bemærkninger til målsætningerne 3 og 6. Derudover kan det bemærkes, at handicappolitikken i begrænset omfang inddrager digitaliseringsproblematikker i forhold til borgere med nedsat funktionsevne. Det indgår som et væsentligt fokus i den netop vedtagne service- og kanalstrategi for hele Københavns Kommune.

Af bemærkninger fra de råd og organisationer, der er blevet inddraget, fremgår det, at der på Kultur- og Fritidsforvaltningens område er særligt to områder, hvor der opleves et behov for at forbedre forholdene for mennesker med handicap. Det handler dels om tilgængelighed såvel fysisk i byen, herunder på kultur- og fritidsfaciliteter, som digitalt. Dels handler det om at arbejde målrettet med at bekæmpe ensomhed ved bl.a. at sikre mennesker med handicap adgang til sociale aktiviteter og fritidsaktiviteter.

Det er positivt, at der i arbejdet med at sikre øget tilgængelighed for flere (målsætning 3), arbejdes med universelt design, der er til gavn for alle fremfor særlige tilpasninger direkte målrettet borgere med handicap. Aktuelt er øget tilgængelighed et fokus i planlægning af kommende svømmehal på Beauvaisgrunden. Universelt design forventes ligeledes at blive vægtet i forbindelse med nyt havnebad ved Fisketorvet samt i planlægning af ny idrætshal i tilknytning til specialskole i Ørestaden.

Center for Kultur- og  
Fritidsaktiviteter

Gyldenløvesgade 15  
1602 København V

E-mail  
BH2A@kk.dk

EAN-nummer  
5798009780515

Herudover er der en stor opgave i at indtænke tilgængelighed, når de nuværende kultur- og idrætsbyggerier skal renoveres.

Det er desuden positivt, at der er en ambition om, at Københavns Kommune skal gå foran i forhold til at sikre særlige jobordninger og nedbryde barrierer, der gør det svært for mennesker med handicap at komme i beskæftigelse (målsætning 5). Kultur- og Fritidsforvaltningen ligger allerede højt på de eksisterende måltal, men det vurderes, at forvaltningen har opgaver og funktioner, der kan bringes yderligere i spil. Dette vil blive indarbejdet i de kommende handlingsplaner.

Som led i at skabe hverdagsliv med livskvalitet (målsætning 6) prioriteres fortsat arbejdet med sociale indsatser, herunder ønskes det, at der arbejdes for at kapacitetsopbygge flere foreninger, så de kan imødekomme målgruppens behov. Derudover prioriteres fortsat tilskud til foreninger med medlemmer, der er handicappede i forhold til aktiviteten, og aftenskoler med såkaldt handicapbetingede aktiviteter. At der er adgang for alle, vægtes højt bl.a. i vores biblioteker, og Kultur- og Fritidsudvalget er opmærksomme på betydningen af eksempelvis at udvikle biblioteket som ramme for sociale aktiviteter samt sikre tilgængelig information om bl.a. tilbud. Vi vil forholde os konkret til dette i de handlingsplaner, der udarbejdes, når politikken er endeligt godkendt.

Kultur- og Fritidsforvaltningen har allerede indført "Solsikkesnoren" flere steder og overvejer at udbrede anvendelsen. Målet med "Solsikkesnoren" er at gøre usynlige handicaps synlige og sikre tilgængelighed for mennesker med et usynligt handicap. Implementering af "Solsikkesnoren" indebærer bl.a. træning af medarbejdere i, hvad et usynligt handicap er, samt hvordan man tager imod en person, der bærer Solsikkesnoren. Implementeringen af "Solsikkesnoren" kan således ses som en naturlig del af arbejdet med værtskabsrollen i Kultur- og Fritidsforvaltningen.

Kultur- og Fritidsudvalget ser frem til det videre arbejde med en handlingsplan for området.



## Høringssvar

### Sundheds- og Omsorgsudvalgets høringssvar til udkast til ny Handicappolitik

Socialforvaltningen har på vegne af Socialudvalget den 28. oktober 2022 sendt udkast til en ny Handicappolitik for Københavns Kommune i høring og bedt Sundheds- og Omsorgsudvalget og de øvrige fagudvalg om evt. bemærkninger til udkastet.

Sundheds- og Omsorgsudvalget vil gerne kvittere for muligheden for at kommentere på udkastet til den nye Handicappolitik.

Sundheds- og Omsorgsudvalget bakker op om politikken overordnede vision om, at borgere med handicap har mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet. Og at det gælder for alle mennesker med langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse.

Visionen er også i tråd med visionerne i Sundheds- og Omsorgsudvalgets to bærende politikker – Ældrepolitikken *Vær med – hele livet* og Sundhedspolitikken *Nyd livet københavnere*.

Sundheds- og Omsorgsudvalget finder, at politikken seks målsætninger er relevante og bidrager til, at borgere med handicap har de samme muligheder som andre københavnere.

#### Ældre og sundhed

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen er medansvarlige for indsatser under to målsætninger.

Under målsætning 2 om lettere adgang til hjælp for borgere med handicap er der fokus på afbureaukratisering og regelforenkligning for at skabe bedre arbejdsgange og frigøre tid til kerneopgaven.

Sundheds- og Omsorgsudvalget bakker op om dagsordenen og satte allerede i april en større afbureaukratiseringsproces i gang i egen forvaltning, hvor forvaltningen er blevet bedt om at gennemgå alle nuværende politikker, planer, strategier mv. mhp. at vurdere, om de fortsat er relevante, og om der kan ske forenklinger. Dertil er Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indstillet til at blive velfærdskommuneaftale på ældreområdet – også med afbureaukratiseringsdagsordenen som omdrejningspunkt.

Under målsætning 6 om Hverdags liv med kvalitet er der fokus på at understøtte at børn, unge og voksne med handicap kan deltage i sociale fællesskaber og fritidsaktiviteter, der bidrager til et styrket netværk og livskvalitet for den enkelte bl.a. i samarbejde med civilsamfundet. Der er ligeledes fokus på at styrke forebyggelse og sundhedsfremme, som kan

14. december 2022

Sagsnummer  
2022-0354001

Dokumentnummer  
2022-0354001-2

Center for Ældre og  
Innovation  
Afdeling for Fællesskaber  
Borups Allé 41  
2200 København N

EAN-nummer  
5798009290403

[www.kk.dk](http://www.kk.dk)

bidrage positivt til den enkeltes livskvalitet og udskyde aldersrelaterede sygdomme og funktionsnedsættelser.

Dette fokus er i tråd med både Københavns Kommunes Sundhedspolitik og Ældrepolitik, som begge understøtter et styrket fokus på dels deltagelse i sociale aktiviteter, fællesskaber og samarbejde med civilsamfundet og dels forebyggelse og sundhedsfremme mhp. at udskyde tab af funktionsevne.

Dertil læser Sundheds- og Omsorgsudvalget med interesse om den 3. målsætning om, at *Københavns Kommune vil arbejde med universelt design, så byen bliver mere tilgængelig for flere*. Der er fokus på, at det ikke er handicappet eller funktionsnedsættelsen, der i sig selv er hindringen men nærmere den måde, vi har indrettet os på; som gør det vanskeligt eller endda umuligt for nogle mennesker at deltage i byens tilbud og aktiviteter.

Det er en væsentlig fælles dagsorden, som Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Socialforvaltningen med fordel kan arbejde sammen om. Universelt design kan tænkes ind i indretningen og tilrettelæggelsen af byens mange tilbud, der skal imødekomme forskellige behov og målgrupper – både de friske og svækkede ældre.

#### Øvrig

Afslutningsvis bemærkes, at Handicappolitikken kan virke lidt lang, hvilket i sig selv kan være en barriere for, at politikken når bredt ud. Derfor bør det være et opmærksomhedspunkt i det fremadrettede arbejde at sikre, at politikkens mange gode budskaber kommunikeres på en måde, som sikrer, at man reelt når målgruppen.



## Bilag 4

### Hørings svar fra Teknik- og Miljøudvalget til Københavns Kommunes handicappolitik 2023-2026

Socialforvaltningen har i samarbejde med kommunens forvaltninger udarbejdet udkast til en handicappolitik for Københavns Kommune gældende for perioden 2023-2026. Den nuværende handicappolitik udløber ved udgangen af 2022.

Socialudvalget har drøftet udkastet til ny handicappolitik på mødet den 21. september 2022 og har i den forbindelse besluttet at sende udkastet i høring i fagudvalgene.

Teknik- og Miljøudvalget har behandlet udkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2023-2026 den 19. december 2022. Teknik- og Miljøudvalget bakker op om handicappolitikken og vurderer, at der med handicappolitikken 2023-2026 er sat en vigtig dagsorden for de kommende fire års handicapindsats i Københavns Kommune. Teknik- og Miljøudvalget gør dog opmærksom på, at den fortsatte indsats og implementering af handicappolitikken er afhængig af kommende budgetforhandlinger.

Tilgængelighed er en integreret del af Teknik- og Miljøforvaltningens arbejde med at udvikle byen. Eksempelvis indgår tilgængelighed i forvaltningens myndighedsbehandling af private bygherres ansøgninger om ændringer på offentlige færdselsarealer og opførelse af bygninger. Kommunens egne anlægsprojekter gennemgår en tilgængelighedsrevision, hvor eksterne eksperter gennemgår projekterne med henblik på at forbedre tilgængeligheden.

Teknik- og Miljøforvaltningen skal bidrage til målsætning 3 'Københavns Kommune vil arbejde med universelt design, så byen bliver mere tilgængelig for flere'.

Nedenfor ses en række tekstmæssige forslag til justeringer af teksten vedr. målsætning 3. Forslag til nye formuleringer i de enkelte afsnit er markeret med fed.

Alle nye offentlige toiletter indrettes i dag handicapvenlige, så borgere med handicap på lige fod med alle andre kan benytte byens offentlige

10-11-2022

Sagsnummer i F2  
2022 - 14396

Dokumentnummer i F2  
57479

Sagsnummer i eDoc  
2022-0299779

Plan, Analyse, Ressourcer og CO2-  
reduktion  
Njalsgade 13  
2300 København S

EAN-nummer  
5798009809452



toiletter. Derfor foreslås formuleringen vedr. handicaptolletter i afsnittet nedenfor ændret og den efterfølgende opremsning tilpasset sprogligt. Desuden foreslås det, at der tilføjes et uddybende afsnit om handicapvenlige legepladser.

“Vi har allerede sat meget i gang, som gør barriererne for at opholde sig og bevæge sig rundt i byrummet mindre. Fx etableres nye toiletter i det offentlige rum altid som handicapvenlige, så mennesker med fysiske handicap kan færdes i byrummet i længere tid, der etableres flere ramper til lettere adgang for gangbesværede og kørestolsbrugere, og der etableres asfaltramper og ledelinjer, hvor det er nødvendigt. Der er afsat midler til en foranalyse af tilgængeligheden på alle byens over 100 offentlige legepladser i 2022-2023 og til en opgradering af de to eksisterende handicapvenlige legepladser Sansehaven i Fælledparken og Legepladsen på Sundbyøster Plads. Renoveringen af de to legepladser forventes at være gennemført i 2022-23, mens foranalysen forventes forelagt politisk i 2024. Der er også bevilget midler til renovering af Naturlegepladsen i Valbyparken, som er handicapvenlig. Renoveringen forventes gennemført i 2022-23”.

Ordet “ofte” i sætningen nedenfor foreslås erstattes med “i nogle tilfælde”, da også små og billige ændringer kan have stor betydning for mennesker med funktionsnedsættelse. Udgiftens størrelse afhænger desuden også af, hvornår universel design tænkes ind i processen.

“Det er glædeligt, at der er stadigt større interesse, kompetence og prioritering af at indrette vores fælles faciliteter, så byen bliver mere tilgængelig for flere. Vi vil gerne meget videre ad det spor. I nogle tilfælde er der tale om store investeringer”.

Med venlig hilsen

Line Barfod

Teknik- og miljøborgmester



## Bilag 2

Til Økonomiudvalget

### Økonomiudvalgets hørings svar til Københavns Kommunes handicappolitik 2023-2026

#### Resumé

Den 21. september 2022 behandlede Socialudvalget udkast til Københavns Kommunes (KK) handicappolitik 2023-2026. Udkastet er derefter sendt i høring i de politiske udvalg samt i offentlig høring. Økonomiudvalget (ØU) er høringspart, og Økonomiforvaltningen (ØKF) har udarbejdet forslag til ØU's hørings svar.

#### Sagsfremstilling

KK's handicappolitik 2023-2026 arbejder med seks overordnede målsætninger, der understøtter politikens vision på forskellig vis. ØU har følgende bemærkninger til det foreliggende udkast:

*1. Mere tillid mellem borgere med handicap og kommunen*

ØU har ingen bemærkninger hertil.

*2. Lettere adgang til hjælp*

ØU har ingen bemærkninger hertil.

*3. Københavns Kommune vil arbejde med universelt design, så byen bliver mere tilgængelig for flere*

ØU har følgende bemærkninger:

Som styringsværktøj har Borgerrepræsentationen (BR) vedtaget *ejerstrategier for de større selskaber*. Heraf fremgår hvilke politikker, der har en særlig relevans for de respektive selskaber og selskabernes aktiviteter. Ejerstrategierne giver derved selskaberne, herunder de kommunalt udpegede bestyrelsesmedlemmer samt medejere, kendskab til KK's ønsker til selskaberne. Ejerstrategierne er ikke en instruktion, og den forpligter som sådan ikke det enkelte bestyrelsesmedlem eller selskabets bestyrelse. Den nuværende handicappolitik er fremhævet i de gældende ejerstrategier som særligt relevant for selskaberne. Det forventes, at den kommende handicappolitik tilsvarende vil blive fremhævet i ejerstrategierne. En del af selskaberne vil særligt kunne understøtte

**22-11-2022**

Sagsnummer i F2  
2022 - 17979

Dokumentnummer i F2  
2290768

Sagsnummer eDoc  
2022-0370309

Sagsbehandler  
Andrea Kampe Ziska

målsætningen om at arbejde med et universelt design, så byen bliver mere (fysisk) tilgængelig for flere.

Regler om *adgang til bygninger for handicappede* er nationalt regulerede, og KK's tilgang til området er derfor at implementere de nationale regler i det konkrete byggeprojekt via de samarbejdspartnere/leverandører, som opgaverne udbydes til. KK og underleverandører arbejder systematisk med at sikre tilgængelighed for mennesker med funktionsnedsættelser ved planlægning og udførelse af alle kommunale byggeprojekter. Der arbejdes med dette ved såvel nybyggeri som udvidelse og renovering af skoler, daginstitutioner, sociale botilbud, idrætsfaciliteter mv., og indsatsen understøttes af brugerdialogen i forbindelse med planlægning af byggeprojekterne.

Der er tidligere, i forbindelse med KK's handicappolitik, arbejdet med idriftsættelse af Assist ift. *webtilgængelighed*, og det vil kunne undersøges om yderligere webtilgængelighedstiltag kunne være relevante ifm. ØKF's indsatsplan.

#### *4. Børn og unge med handicap lærer og trives bedre i dagtilbud, fritidstilbud og skole*

ØU har ingen bemærkninger hertil.

#### *5. Flere skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse - Københavns Kommune vil føre an som det gode eksempel*

ØU har følgende bemærkninger:

I temagruppen vedrørende det sociale kapitel, som er nedsat under Det Centrale Samarbejdsorgan, arbejdes med forskellige aspekter af den *rummelige arbejdsplads*. I 2022 var der særligt fokus på fastholdelsesfleksjobs. I 2023 vil temagruppen have fokus på brug af handicapkompenserende ordninger, og undersøge om der er tilstrækkeligt kendskab til handicapkompenserende ordninger på arbejdspladserne i KK.

Det gøres opmærksom på, at løntilskud og virksomhedspraktik, og måltallene for disse, ikke vedrører mennesker med handicap, men ordinære ledige/jobsøgende. Det kan derfor overvejes at udelade dette område fra politikken. Måltal for fleksjob er derimod relevant for handicappolitikken, da det vedrører personer, som har behov for tilpasning af arbejdet. KK har dog overopfyldt netop dette måltal i flere år.

KK's CSR-enhed arbejder løbende med udviklingen af kommunens indsats for at styrke kontraktklausulen for beskæftigelse af ledige personer og personer med handicap. Det bemærkes derfor, at fokusområdet vedrørende brug af sociale kontrakter med fordel kan konkretiseres i politikken.

Endelig bemærkes, at alle større selskaber, jf. afsnit om ejerstrategier ovenfor, vil kunne arbejde for målsætningen om, at flere skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse, herunder beskæftigelse af borgere med handicap på særlige vilkår og med kompensationsordning.

6. Hverdagsliv med livskvalitet

ØU har ingen bemærkninger hertil.



SOF Kontoret for Socialpolitik og Udvikling

## Hørings svar fra Amager Vest Lokaludvalg vedr. udkast Kommunens Handicappolitik 2023-2026

29. november 2022

Sagsnummer  
2022-0359140

Dokumentnummer  
2022-0359140-8

Amager Vest Lokaludvalg takker Socialforvaltningen for muligheden for at give høringssvar vedr. udkastet Handicappolitik 2023-2026.

### Positivt med konkrete forslag

Lokaludvalget finder det positivt, at udkastet indeholder mere konkrete forslag og flere målbare områder end den tidligere handicappolitik.

### Målingsredskaber

Lokaludvalget ser det som en markant forbedring, at forvaltningen lægger op til, at der skal kunne laves opfølgning på hvordan indsatsen går med de 6 forskellige målsætninger. Dette viser, at forvaltningen har været lydhør over for kritikken af den tidligere handicappolitik, navnlig på manglen af målingsredskaber.

### Lokaludvalgets bemærkninger til de seks principper

#### 1. Tillid er nøgleordet for en god oplevelse

Det kan ikke skrives ofte nok, at tilliden mellem borger og sagsbehandler er nøgleordet for en god oplevelse i kommunen. I det nye udkast nævnes der, at man arbejder på at give sagsbehandleren større rum til at handle, uden først at skulle involvere et visitationsudvalg, hvilket der kun kan bakkes op om. Tiltagene på området om at indføre en Kvikservice for borgere med handicap på Hans Knudsens Plads, er et godt tiltag, som man kan

Sekretariatet for Amager Vest  
Lokaludvalg  
Sundholmsvej 8  
2300 København S

EAN-nummer  
5798009800442

videreudvikle på og måske overveje at indføre andre steder i Borgercenter Handicap og kommunens andre forvaltninger.

## **2. Tilgængelighedsanalyse af alt offentligt nyt byggeri**

Kommunen har aldrig været så påvirket af anlægsarbejder, byggeri m.v. som netop i disse tider med nye afspærringer, stilladser, store entreprenørmaskiner m.v. over alt og nye kommer til hver dag. Dette gør, at synshandicappede, der er vant til en rute til deres bus/tog/metro/indkøb, kan blive så bange for at gå ud, at hjemmet ender med at blive et fængsel for dem i stedet.

Sporadiske barrierer, ikke afskærmede udgravninger, det at skulle bevæge sig ud på kørebanen for at komme forbi sligt, alt dette er angstprovokerende og farligt for personer, som uden synets brug eller med meget nedsat syn skal bevæge sig udenfor sin sikre bolig. F.eks. skiltet der henviser fodgængere til modsatte fortove ved vejarbejde. Skiltet giver ingen mening for en synshandicappet. Der bør være en indskærpelse af sikkerhedsregler og en person, som ved sådant byggeri kan bistå med at komme udenom disse farlige situationer.

Før sådant byggeri iværksættes, bør der laves omhyggelige planer for borgernes /fodgængernes sikkerhed i området. Alt offentligt nyt byggeri bør grundigt analyseres for universel tilgængelighed, løsninger, som både tilgodeser borgere med en funktionsnedsættelse, synshandicappede og andre. Kommunens egne Tilgængelighedsrevisorer bør inddrages i Byplanlægningen, og der bør i samarbejde med borgerne foretages et grundige tilgængelighedstjek, således at resultatet fra projektering til udførelse er valideret som opfyldende tilgængelighed for alle berørte grupper efter princippet om universelt design, samt BR2018.

Erfaringerne viser desværre, at dette ikke gøres, og at man mange gange ender op med uheldige resultater som det koster dyrt at lave tilgængeligt efter BR2018 igen. Vi glæder os til at se, hvordan KK vil leve op til universelt design.

Vedr. lydfyr må det bare konstateres at der nedlægges flere og flere pga naboklager. Lydfyr er essentielle for synshandicappede for at kunne krydse gader og veje sikkert og trygt, og man bør

derfor gøre en større indsats på dette område.

Den tilkendte hjemmehjælp er ret begrænset, og som synshandicappet kan det være meget vanskeligt at håndtere det huslige, gøre rent, vaske tøj, tilberede mad udover det mest simple.

### **3. Digitalisering udfordrer tilgængeligheden**

Universelt design bør også gælde på det digitale område. Danmark digitaliseres i rivende udvikling fra måned til måned, og er man synshandicappet, kognitivt handicappet eller autist, som skal finde tilbud, information, udfylde ansøgninger eller andet, så henvises man til staidighed til at gå på nettet, hvor man på kk.dk skulle kunne finde det hele. Der er den obligatoriske tilgængelighedsdeklaration i bunden af hjemmesiden, men den hjælper ikke brugeren, som må konstatere, at EU's regler om tilgængelige hjemmesider og apps ikke er slået igennem i f.eks. København. Hverken links, søgefunktionaliteter eller design af formularer og skemaer tilgodeser synshandicappedes behov. Ej heller tilgængeligheden - som skulle opfylge WCAG v. 2,1 niveau AA (jf. EN 301549) eller brugervenligheden (UX) er på et niveau, så borgere med et synshandicap har en mulighed for at navigere, søge, ansøge eller andet digitalt.

I oktober 2021 erklærede kommunens økonomiforvaltning, blandt andet på forespørgsel af kandidater til BR, at man nu havde fået en fuld tilgængelig hjemmeside i KK.dk. Det har vist sig at være modsat, og at hjemmesiden med undersides aldrig har været mere utilgængelig. Dette gøres endnu mere besværligt for den synshandicappedes muligheder for selvstændigt at færdes på kommunens hjemmeside, og telefonisk er der kun betjeningstid mellem kl. 8-16 så der begrænses man.

### **4. Børn med handicap skal mødes af kompetente personer**

For at børn, med et handicap i kommunen, kan få et godt liv, trygt og med positivt udfald, skal de mødes af kompetente personer, som kan sikre børnene følgende:

- at de kan få tilgang/adgang til de rette hjælpemidler

- at de kan møde og netværke med andre børn med et handicap for at styrke deres identitet
- at forældrene til disse børn kan inviteres i et netværk med andre forældre, så der kan udveksles erfaringer og skabes en basis for kompetenceudvikling
- at Servicelovens § 45 om bevilling af ledsagelse til børn med et handicap i alderen 12-18 år skal bringes i spil for at sikre, at børnene oplever verden og med jævnaldrende kan ledsages ud til begivenheder og ikke isoleres i et hjem, hvor de henvises til isolation og manglende samvær og udvikling med jævnaldrende
- at der skal sikres støtte i skolen og dag- og fritidstilbud, således at børn og unge med et handicap kan "komme ud" og udvikle sociale og almene færdigheder, som er et fundament for fortsat udvikling til lykkelige og produktive borgere.

### **5. Retten til at kunne arbejde på et passende niveau**

Udgangspunktet bør være, at handicappede kan bidrage produktivt og eventuelt efter en overgangs- tilpasnings- og oplæringsperiode på et passende niveau. Derved bliver disse personer med et handicap et aktiv for kommunen og for samfundet. De vil i mindre grad blot være passive modtagere af sociale ydelser, som trækker på kommunens forskellige kasser, samt blive eksponent for andre forhold, som kan kræve en indsats, f.eks. psykiske foranstaltninger, sociale udfordringer m.v. Det er desuden positivt og relevant, at man vil sikre øget brug af handicapkompenserende ordninger. Det er vigtigt, at udgangspunktet er, at handicappede borgere efter en første prøve- og indlæringsperiode, vil kunne yde en brugbar og jævnbyrdig indsats med andre medborgere og altså ikke skal stemples på forhånd som lavproduktive.

### **6. Livskvalitet og adgang til sociale fællesskaber**

Det at kunne deltage i sociale fællesskaber er ekstremt vigtigt for alle med et handicap og uden et handicap, men det forudsætter, at f.eks. personer med et handicap kan få adgang til disse fællesskaber, hvad enten der er tale om fællesspisning, klubvirksomhed, fritidsaktiviteter, aftenskoleundervisning eller noget andet. Såvel transport til og fra sådanne aktiviteter som adgang til ledsagelse, rette tilrettevisning og eventuelt materialer i tilgængeligt format, er forudsætninger for at



kunne deltage meningsfuldt i kulturelle og fritidsaktiviteter, som kan bringe personer ud af deres isolation. De senere års opmærksomhed på at skære i handicappedes adgang til en BPA ordning eller Ledsagerordning er ikke aftaget, og mange oplever derfor at blive fanget i eget hjem uden mulighed for at kunne være social, og så bliver hjemmet deres fængsel.

På Bostedstilbudene oplever beboerne at de bliver afskåret fra at kunne deltage i normale aktiviteter som alle andre, da de ofte oplever, at de ikke kan få bevilliget ledsager til de aktiviteter de ønsker, ude fra et ressource- og økonomisk perspektiv. Dette bør ikke være årsagen til at beboerne ikke kan deltage i aktiviteter de ønsker. Det bør være en ret, at en borger på et bostedstilbud ikke kan tvangsflyttes af økonomiske årsager, og at hvis det er nødvendigt at flytte borgeren, så skal borgeren tilbydes samme boligtype/form til samme pris igen.

### **Borgerinddragelse**

Lokaludvalgets baggrund for dette høringssvar er input fra Dansk Handicapforbund København.

Med venlig hilsen

Amager Vest Lokaludvalg



## Høringssvar vedr. Københavns Kommunes Handicap-politik 2023-2026

### Introduktion

Bispebjerg Lokaludvalg takker for muligheden for at kommentere på forslaget til kommunens handicappolitik 2023-2026.

### Baggrund for høringssvaret

Dette høringssvar har været drøftet i Lokaludvalgets Bylivsudvalg, og er efterfølgende besluttet på lokaludvalgsmødet 24. november. Lokaludvalget har kontaktet ni lokale tilbud for mennesker med handicappe for at høre om deres meninger til politikken og erfaringer om at være et tilbud placeret i Bispebjerg. Vi har modtaget kommentarer fra én institution.

Høringen er sendt til lokaludvalget d. 28. oktober 2022 med høringsfrist 1. december 2022.

### Kommentarer til handicappolitikken

Lokaludvalget hilser den nye handicappolitik velkommen og håber, at den kan skabe en bedre hverdag for borgere med handicap. Lokaludvalget har en række kommentarer til flere af målsætningerne, samt kommentarer, der går på tværs.

For at skabe mere tillid og tryghed mellem kommunen og borgere er det nødvendigt at den enkelte borger møder færre sagsbehandlere, da for mange kontakter skaber utryghed – der skal være én kontakt, der leder borgerne igennem systemet. Vi hører ofte, at borgerne mødes af et utal af sagsbehandlere, der gør det svært at navigere i systemet og finde et trygt holdepunkt, man kan støtte sig op ad. Det er positivt, at man er i gang med at nedbringe antallet af sager pr. sagsbehandler, men antallet af sagsbehandlere pr. borger bør også nedbringes.

En del familier med medlemmer med handicap, har svært ved at få hverdagen til at hænge sammen og har brug for aflastning og støtte. Særligt i en bydel som Bispebjerg, hvor mange borgere er socialt udsatte og måske ikke er bevidste om de rettigheder, de har, skal der rådgives, så borgerne kender deres rettigheder og muligheder. Samtidig skal man se handicap i relation til andre former for udsathed, så man kan lave en helhedsorienterede indsats.

Handicappolitikken nævner gode og nødvendige indsatser i byens rum for at gøre disse mere tilgængelige for alle borgere. Udover fysisk fremkommelighed og brugervenlighed, skal der i bymiljøets indretning også tages højde for mennesker med psykiske udviklingshandicap. Det er

30. november 2022

Sekretariatet for Bispebjerg  
Lokaludvalg  
Rentemestervej 76  
2400 København NV

EAN-nummer  
5798009800428

vigtigt med udformning af byrum, der er let overskuelige og hvor man har mulighed for at trække sig tilbage, når byens puls bliver for meget.

Der arbejdes i øjeblik i København med fredeliggørelse af flere veje, fx gennem omdannelse til bylivsgader. Det er positivt, men når trafikken ændres, skal man være opmærksom på, at det fortsat er muligt for borgere med handicap, der bruger bil som hjælpemiddel i hverdagen at benytte gaderne. Der er både gennem særordninger for bilerne med handicapparkeringskort, men også ved at gaderne indrettes, så biltrafik stadig er mulig.

Lokaludvalget ser positivt på, at der arbejdes for, at flere børn skal trives og lære i kommunens almene dagtilbud, skoler og fritidstilbud, men for nogle børn og unge er der i højere grad behov for specialtilbud, da ikke alle børn trives bedst i almen skole. Ifølge forældre til børn med handicap er der ikke nok specialtilbud, hvilket blandt andet betyder, at nogle børn står uden undervisningstilbud i al for lang tid.

Lokaludvalget ser gerne, at socialøkonomiske virksomheder bliver et led i at få flere i beskæftigelse. Disse virksomheder har en særlig evne til at hjælpe mennesker videre gennem en kobling mellem et privat foretagende og et social hensyn, hvor borgere med handicap kan indgå.

Vi hilser det velkomment, at man vil arbejde for at flere borgere med handicap kan indgå i foreningslivet og bydelens lokale foreninger møder borgere med handicap, der ønsker at deltage i diverse aktiviteter, men har udfordringer grundet handicap og udsathed. Her skal det være muligt for foreningslivet i højere grad at modtage specialiseret hjælp, så borgere med handicap kan deltage i foreningslivet. En udvidelse af en ordning som Fritidsguiderne, der kan være et mere vedvarende element i borgerens deltagelse i foreningslivet, kunne være en mulighed.

Lokaludvalget ser frem til at blive inddraget i det videre arbejde med udmøntning af politikken og videre udvikle samarbejdet mellem forvaltning, lokale tilbud til borgere med handicap og lokaludvalget. Derudover ønsker lokaludvalget gerne en tilbagemelding på implementeringen af politikken, så vi gøres opmærksomme på, om der er indsatser, vi kan understøtte lokalt.

Venlig hilsen

Trine Scholtz

Næstformand, Bispebjerg Lokaludvalg

## Høring af Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026

Brønshøj-Husum Lokaludvalg har drøftet høring af Københavns Kommunes udkast til Handicappolitik i forbindelse med følgende møder i lokaludvalget: Social- og Sundhedsudvalgsmøde d. 8. november, Forretningsudvalgsmøde d. 14. november samt på lokaludvalgets ordinære møde d. 24. november. Brønshøj-Husum Lokaludvalg har følgende kommentar til høringen:

Lokaludvalget er tilfredse med indholdet i udkastet til Handicappolitikken, men er bekymret for, om der er penge nok til at opfylde alle visionerne.

Lokaludvalget har bemærket, at der generelt i Brønshøj-Husum mangler overgange og ramper imellem vej og fortove. Derfor ønsker Lokaludvalget, at der også kigges på byrummenes tilgængelighed.

Dertil ønsker lokaludvalget, at indstillingerne i politikken blev mere konkrete samt anviste, hvor koordinering med andre forvaltninger er nødvendige.

På vegne af Brønshøj-Husum Lokaludvalg

Christoffer Rosenkrands, formand for Brønshøj-Husum Lokaludvalg  
Pernille Høholt Larsen, formand for Social- og Sundhedsudvalget

**Dato:** 24. november 2022

**Sagsnummer:** 2022-0355322

Sekretariatet for Brønshøj-  
Husum Lokaludvalg  
Kobbelvænget 65  
2700 Brønshøj

EAN-nummer  
5798009800275

[www.2700lokaludvalg.dk](http://www.2700lokaludvalg.dk)

Socialforvaltningen

Christianshavns Lokaludvalg har den 30. november 2022 drøftet Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026 og har nedenstående bemærkninger til politikken.

### **Generelle bemærkninger til politikken**

Udkastet til handicappolitik indeholder mange gode overvejelser om styrkelse af handicappedes rettigheder i den kommunale sagsbehandling. Det er også positivt, at flere forvaltningsområder er tænkt ind i politikken. Det styrker ønsket om en samlet indsats for handicappede med udgangspunkt i de handicappedes behov.

Men der savnes mere konkrete mål, som fører til reelle positive forandringer for kommunens handicappede borgere samt deres familie og pårørende. I oplægget til handicappolitik er formuleret en række **fokusområder** i stedet for konkrete mål. Det vil løfte politikken, hvis der formuleres mere forpligtende målsætninger i politikken, som klart fastlægger hvilke forbedringer handicappede medborgere kan forvente.

For eksempel nævner politikken, at kun lidt over halvdelen af borgerne er tilfredse med forvaltningens tilbud på myndighedsområdet. Politikken opstiller en generel målsætning om, at brugertilfredsheden skal øges. Politikken kan med fordel styrkes, så det bliver klart, hvilke initiativer – med udgangspunkt i de handicappede og pårørendes behov – kommunen finder kan øge tilfredsheden, samt hvilken tilfredshedsgrad kommunen tilstræber årligt i politikkens gyldighedsperiode.

Det kan desuden styrke arbejdet med handicapforhold, hvis handicappolitikken udmøntes i en egentlig handicapstrategi.

### **Bemærkninger til politikkens enkelte dele**

- Pårørende og familier er kun nævnt ét sted i politikken. Politikken bør i højere grad opstille målsætninger for en styrkelse af samspillet mellem handicappet borger, pårørende, familie og kommunens myndigheds- og udførerområder.
- For mange borgere giver det en stor tryghed at møde faste medarbejdere, de kan opbygge et tillidsforhold til. Politikken kan med

fordel være mere klar om, hvordan personale- og rekrutteringsbehovet håndteres de kommende år, så trygheden for borgerne kan fastholdes eller styrkes.

- Politikken indeholder nogle gode og vigtige betragtninger om afbureaukratisering og muligheden for gennemsigtighed i sagsbehandlingen. Der savnes dog nogle betragtninger om bedre koordination i sagsbehandlingen mellem kommunens forvaltninger, for eksempel indførelse af en tovholderordning.
- Det er godt, at design for udsatte borgere indtænkes i kommunens digitale løsninger, og det kan for nogle borgere og pårørende være en stor hjælp at anvende digitale løsninger. Men nogle handicappede medborgere er afskåret fra at anvende digitale løsninger, og det bør af politikken klart fremgå, hvilke hensyn kommunen tager for at handicappede og udsatte borgere ikke lades i stikken med den stigende digitalisering af kommunens ydelser.
- Det er godt, at universelt design skal indtænkes i byens fysiske løsninger. Men fokusområderne på tilgængelighedsområdet er meget generelt beskrevet. Kommunen har jo i mange år arbejdet med at indtænke tilgængelighedsløsninger i anlægsarbejde og myndighedstilladelser, så det er uklart hvordan politikken reelt kan skabe forbedrede forhold for handicappede i byrummet. Politikken kan med fordel styrkes med målsætninger for nogle konkrete initiativer.
- Københavns Kommune er i disse år i gang med vejopretningsprojekter. Det kunne konkret overvejes, at kommunen udvælger et eller flere konkrete projekter og gør disse til handicapvenlige i verdensklasse – gerne med udgangspunkt i universelt design.
- Bygge- og anlægsaktiviteten er stor i København, og det medfører mange afspærringer, ujævne belægninger, stilladser og indsnævring af fortove. Det giver store og daglige udfordringer for bl.a. synshandicappede og kørestolsbrugere. Politikken bør adressere, hvilke initiativer kommunen tager for at handicapforhold inddrages i planlægningen og tilladelser til afspærringer.
- Kommunen kan også med fordel arbejde med en informationskampagne over for butikker og restaurationer om tilgængelighed, så udeserveringer og skilte ikke stilles til gene for handicappede.
- Fokusområderne på børn- og ungeområdet er velvalgte, men det savnes, at der udover barnet i politikken også er fokus på familien.

- Det fremgår af afsnittet 'Hverdagsliv med livskvalitet', at kun godt halvdelen af borgerne vurderer, at de har en god livskvalitet. Det er et bekymrende lavt tal. God livskvalitet er et fundamentalt menneskeligt behov, og det bør i politikken være klarere, hvilke indsatser der bedst kan styrke handicappedes livskvalitet, og at der er nogle klare målsætninger for dette i politikken.
- I forhold til forbedring af borgernes livskvalitet savnes nogle overvejelser om styrkelse af idrætsområdet – både i forhold til specifik handicapidræt og at inkludere handicappede i eksisterende idrætsaktiviteter.
- Det bør klart overvejes, at udmøntningen af politikken sker gennem én samlet handlingsplan for handicapområdet (og ikke som foreslået i individuelle handlingsplaner for udvalgsområderne). En samlet handlings-/indsatsplan vil styrke muligheden for at indsatserne er koordineret på tværs af kommunens forvaltninger, og det vil øge muligheden for at udnytte kommunens forskellige fagligheder til gavn for handicappede medborgere og deres pårørende.

Da sagen var i offentlig høring på Bliv Hørt-portalen, har lokaludvalget ikke haft borgerdialog om den.

Med venlig hilsen

Asbjørn Kaasgaard,  
Christianshavns Lokaludvalg

Socialforvaltningen

6. december 2022  
J.nr. 2022-0347175

Indre By Lokaludvalg vil gerne rose udkastet til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026. Vi er enige i målsætningerne, der fremgår udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026.

Lokaludvalget opfordrer Socialudvalget til at gøre Teknik- og Miljøudvalget og Teknik- og Miljøforvaltningen opmærksom på, at tilgængelighed og fremkommelighed for handicappede vanskeliggøres af udeserveringspolitikken.

Udstedelsen af udeserveringstilladelser skal ske under hensyntagen til de konkrete tilgængeligheds- og fremkommelighedsforhold på stedet, hvor der søges udeserveringstilladelse til.

Fremkommelighed på fortov skal bl.a. sikres ved at stille krav om, at der skal være en bred fri passage ved udeservering på fortov mindst svarende til kravet, der stilles til bredden af en døråbning i nybyggeri.

Derudover skal vilkårene i udeserveringstilladelser håndhæves nidkært.

Lokaludvalget opfordrer desuden Socialudvalget til at gøre Teknik- og Miljøudvalget og Teknik- og Miljøforvaltningen opmærksom på

- at der skal være et særligt fokus på vedligeholdelse af fortov, pladser, grønne arealer osv. omkring plejehjem, så plejehjemsbeboere trygt kan bevæge sig rundt i nærområdet.
- at bymiljø skal indrettes, så det er inkluderende. Der er bl.a. behov for rolige omgivelser.
- at køretilladelser til Hop on-Hop off busser skal indeholde vilkår, som tilgodeser kørestolsbrugere.

Ovenstående forslag kan også indgå i handicappolitikken.



Derudover har lokaludvalget følgende bemærkninger og forslag til udkastet til handicappolitikken:

- Lokaludvalget foreslår, at handicappolitikken indeholder et afsnit om tilgængelighed til offentlig transport og herunder om, at Københavns Kommune skal være foregangskommune på området, idet det er væsentligt for handicappedes livskvalitet at kunne benytte offentlig transport.
- Lokaludvalget foreslår, at handicappolitikken indeholder et afsnit om, hvordan folk, der lider af lydfølsomhed, kan tilgodeses, jf. ovenstående om inkluderende bymiljø og jf. videnskabsjournalist Annette K. Niensens bog "Med på en lytter: En rejse i lytningens univers": <https://gad.dk/med-paa-en-lytter>.
- Lokaludvalget foreslår, at man skal kunne komme i kontakt med hjemmehjælp-planlæggeren med mail og ikke kun pr. telefon.
- I udkastet nævnes pladser i pavilloner til elever med ADHD og autisme. I lokaludvalget er vi skeptiske over for brugen af pavilloner til sådanne formål, da erfaringen er, at pavilloner med tiden går fra at være midlertidige til at være permanente. Der bør foreligge konkrete planer for, hvad der skal erstatte pavillonerne.
- På side 4 i udkastet skriver man, at vi fortsat skal have fokus på, at størrelsen på Københavns Kommune ikke bliver en ulempe for borgere, der har brug for hjælp fra flere forskellige forvaltninger. Lokaludvalget bemærker, at kommunens størrelse i dette tilfælde er en fordel, fordi kommunen dermed har den fornødne ekspertise på området.
- På side 6 i udkastet er der nævnt forhold, som man skal have fokus på over for børn og unge med handicap, der har højt fravær. Lokaludvalget foreslår, at nedbringelse af fraværet kan afhjælpes med kortvarig hjemmeskoling.
- På side 7 i udkastet skriver man: "Beskæftigelse er en væsentlig del af, at mennesker kan leve et selvstændigt liv med sociale relationer, mening i hverdagen og selvforsørgelse. Mange mennesker med handicap både kan og vil gerne have et arbejde, men oplever en række barrierer, som gør det svært. Det er vigtigt, at disse barrierer løbende nedbrydes, så flere har mulighed for at deltage, bidrage og udvide handlerummet, for at træffe beslutninger i deres egne liv. "

- Lokaludvalget gør opmærksom på, at det ikke er selvskrivet, at beskæftigelse er en væsentlig del af, at mennesker kan leve et selvstændigt liv med sociale relationer, mening i hverdagen og selvforsørgelse. Derimod er det, at mennesker skal have noget fornuftigt og nyttigt at tage sig til, er væsentligt for et få et bedre liv.
- Lokaludvalget foreslår, at næstsidste sætning på side 8 i udkastet formuleres: "Der er glædeligvis også flere borgere med handicap, som lever længere, men det betyder også, at flere får aldersrelaterede sygdomme og funktionsnedsættelser."

Lokaludvalget har ikke haft borgerdialog om sagen, da den var i offentlig høring på Bliv Hørt-portalen.

Med venlig hilsen

Bent Lohmann,  
Indre By Lokaludvalg



Socialforvaltningen

## **Københavns Kommunes handicappolitik 2023-2026 - Udtalelse fra Kgs. Enghave Lokaludvalg**

Kgs. Enghave Lokaludvalg takker for muligheden for at udtale sig om kommunens nye handicappolitik.

Denne høring har været behandlet på møde i lokaludvalgets Socialudvalg samt på lokaludvalgets møde den 24. november 2022. Der har på grund af den korte høringsfrist ikke været mulighed for københavnerinddragelse.

Kgs. Enghave Lokaludvalg finder, at der overordnet er tale om en politik som indenfor de 6 områder beskriver hvad der sættes fokus på og hvad kommunen arbejder med, hvilket gør handicappolitikken overskuelig.

Det er vigtigt at politikken indtænkes i alle forvaltninger, når der bygges eller bygges om på skoler/institutioner, lægges nye fortove, sættes toiletter op i byen og planlægges offentlige transport og lignende.

Venlig hilsen

Joan Røge

Forperson, Kgs. Enghave Lokaludvalg

**2. december 2022**

Sagsnummer  
2022-0363330

Dokumentnummer  
2022-0363330-1

Sekretariatet for Vesterbro og  
Kgs. Enghave Lokaludvalg  
Lyrskovgade 4  
1758 København V

EAN-nummer  
5798009800473

[www.kk.dk/lokaludvalg](http://www.kk.dk/lokaludvalg)



Socialforvaltningen  
Lea Ravn-Mortensen  
Ef7h@kk.dk

## Hørings svar fra Nørrebro Lokaludvalg til Københavns Kommunes handicappolitik 2023-2026

Overordnet set mener Nørrebro Lokaludvalg, at Københavns Kommunes Handicappolitik for årene 2023-2026 ser fornuftig ud, og bygger på nogle principper, som generelt øger tilgængeligheden for personer med handicap og sætter et vigtigt fokus på denne målgruppe. Lokaludvalget er derfor positive overfor handlingsplanen, som vi ser frem til at følge.

Som Københavns Kommune selv skriver i indledningen, har personer med handicap imidlertid ikke samme muligheder som personer uden et handicap i en by som København. Lokaludvalget er enige heri, og erfarer især, at personer med handicap, som eksempelvis er kørestolsbrugere, møder udfordringer når byggearbejde står på – som jo er tilfældet rigtig mange steder i København. Helt konkret er erfaringen, at det mange steder i byen ikke er muligt at køre på fortovet med f.eks. en kørestol eller gå som gangbesværet og eller med synsbesvær, når der pågår byggearbejde. Dette betyder, at man som person med et handicap, der er gangbesværet eller på anden måde har behov for et jævnt underlag, ikke har tilgængelighed og typisk vil skulle tage en anden vej eller få hjælp til at komme videre. Dette er ifølge lokaludvalget ikke optimalt. Københavns Kommune skriver på s. 5 i udkastet, at kommunen vil sikre de "rigtige rammer for fremtidens byggeri" og nævner specifikt et fokus på eksempelvis myndighedstilladelser for at sikre lige adgang for alle byens brugere. Det fremgår imidlertid ikke, hvad myndighedstilladelserne konkret skal indebære.

Nørrebro Lokaludvalg foreslår derfor, at Københavns Kommune i højere grad understreger vigtigheden af, at alle borgere, herunder personer med handicap, som f.eks. er kørestolsbrugere, har gangbesvær eller lignende, kan komme rundt i byen, når der f.eks. er byggeri, og at det bør være en forudsætning for at få lov til at bygge.

1. december 2022

Sagsnummer  
2022-0381299

Dokumentnummer  
2022-0381299-1

Sagsbehandler  
Jan Malinowski

**NØRREBRO**  
LOKALUDVALG

Sekretariatet for Nørrebro  
Lokaludvalg  
Nørrebrogade 208  
2200 København N

EAN-nummer  
5798009800466

Lokaludvalget anbefaler således, at det skrives direkte ind i kommunens handicappolitik, at der arbejdes specifikt på at myndighedstilladelser i forbindelse med byggeri indeholder betingelser, som sikrer tilgængelighed på offentlig grund for alle borgere undervejs i byggeprocessen.

**Venlig hilsen**  
**Mogens Petersen**  
**Forperson**  
**Nørrebro Lokaludvalg**



## Valby Lokaludvalg - Høringssvar Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026

Valby Lokaludvalg modtog 28. oktober Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026 i høring. Høringen har været behandlet i lokaludvalgets fagudvalg for Børn, Fritidsliv og Sociale emne (BFS) og godkendes endeligt af Valby Lokaludvalg på møde 13. december 2022, der ligger efter høringsfrist.

BFS har drøftet udkastet til handicappolitikken og sætter pris på, at der bliver lavet tydelige indsatsområder. Særligt glade er vi for initiativerne, der giver bedre digital adgang til både handicappede i forhold til deres egen sag, men også generelt til udsatte københavnere.

Vi savner dog, at der bliver lavet eksplicit fokus på borgerinddragelse i politikbeskrivelsen, både når der tales om tilgængelighed, men også når der tales om, hvad der giver livskvalitet i hverdagen.

Et konkret tiltag kunne være at gøre kommunale apps universelt tilgængelige. I den mere enkle ende kunne f.eks. muligheden for at melde ind med områder med ringe eller ingen tilgængelighed i appen "Giv et praj" være et godt første skridt.

Vi ønsker en mere ambitiøs handicap toilet politik, og et generelt fokus på toiletter i det offentlige rum. Det er ganske enkelt ikke tydeligt nok hvor man finder offentlige toiletter, og næsten umuligt at finde offentlige handicapvenlige toiletter.

God handicappolitik er også god offentlig infrastruktur. Derfor er det vigtigt for os, at der også bliver arbejdet for at sikre adgang til sundhedsfremmende tilbud uden uforholdsmæssigt mange skift. Derfor ønsker vi, at der også i handicappolitikken bliver inddraget fokus på offentlig transport og dennes betydning for mennesker med handicap eller

21. november 2022

Sagsnummer  
2022-0367496

Dokumentnummer  
2022-0367496-1

Sekretariatet for Valby  
Lokaludvalg  
Valgårdsvej 8  
2500 Valby

EAN-nummer  
5798009800480

bevægelsesudfordringer betinget af alder, herunder også et fokus, at der også på det helt nære er brug for muligheder for opladning af elscootere og kørestole, så transport for denne gruppe også kan være tryk.

Venlig hilsen

Benjamin Friis, formand for lokaludvalgets fagudvalg for Børn, Fritidsliv og Sociale emner

Michael Fjeldsøe, formand for Valby Lokaludvalg

# Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026 - svar fra Vesterbro Lokaludvalg

Vesterbro Lokaludvalg har drøftet forslaget til Københavns Kommunes handicappolitik 2023-2026. Lokaludvalget har følgende kommentarer:

Vesterbro Lokaludvalg er positive overfor de 6 principper, som socialforvaltningen har foreslået at lægge til grund for den kommende politik.

De seks målsætninger er:

1. Mere tillid mellem borgere med handicap og kommunen
2. Lettere adgang til hjælp
3. Københavns Kommune vil arbejde med universelt design, så byen bliver mere tilgængelig for flere
4. Børn og unge med handicap lærer og trives bedre i dagtilbud, fritidstilbud og skole
5. Flere skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse – Københavns Kommune vil føre an som det gode eksempel
6. Hverdagsliv med livskvalitet

Vi finder det positivt at *socialforvaltningen vil forsøge at arbejde målrettet for at blive fri af bureaukrati, som det er muligt inden for de gældende regler*. Brugerundersøgelser tyder på, at det er vanskeligt for borgeren at finde rundt i systemet, specielt for meget udsatte borgere, som derfor har brug for ekstra støtte. Dette kræver ikke mindst opkvalificering af medarbejdere, så borgeren får den rette hjælp og støtte fra begyndelsen. For mange sagsstammer for den enkelte medarbejder kan betyde at borgeren ikke oplever et flow i sin sag og derfor udfordres yderligere.

For at kunne færdes rundt i byen som handicappet kræver det en del af byens indretning, og derfor hilser vi det velkomment at kommunen inddrager begrebet Universelt Design, som kan gøre det lettere for borgeren at færdes på egen hånd. Vi tillades os at pege på



fortovskanter med manglende ramper, busser uden ramper, få bænke og manglende antal toiletter i byen. Ting som kan gøre det vanskeligt for borgeren at færdes i det åbne rum.

*Vi er helt enige i at dagtilbud og skoler - både de almene og specialtilbuddene – skal understøtte alle børn og unges trivsel, udvikling og mulighed for at lære. Og så skal skolerne blive bedre til at sikre, at flere unge med handicap får en afgangseksamen og mulighed for at komme videre i uddannelsessystemet. Vi finder det vigtigt at se de unge med handicap som en ressource frem for en belastning.*

Hvis en borger med handicap skal kunne leve et *hverdagsliv med livskvalitet* er det bla en forudsætning, at der kan tilbydes et en egnet boform og et fritidsliv derfor bakker vi op om *at der skal være flere og bedre muligheder for at deltage i sociale aktiviteter og i kultur- og fritidslivet.*

Vi ser også gerne at der skabes mulighed for flere arbejdspladser for borgere med handicaps indenfor det sociale system.

Venlig hilsen

Thomas Egholm, forperson



## Østerbro Lokaludvalg: Høringssvar vedr. Københavns Kommunes Handicappolitik 2023 - 26

### Forslag til høringssvar Handicappolitik 2023 - 2026, Kbh. Kommune.

Østerbro Lokaludvalg takker for muligheden til at afgive høringssvar til Københavns Kommunes handicappolitik 2023 - 2026.

Lokaludvalget finder det er vigtigt at fastholde udgangspunktet. Handicappede og ældre borgere skal kunne have en hverdag som øvrige borgere! Have muligheden for gæster i eget hjem og en mulighed for deltagelse i det offentlige liv. Ønskerne kræver derfor, at der ses på forholdene for renholdning i eget hjem samt den handicappedes økonomiske muligheder for at realisere disse mål!

Vi hilser derfor positivt for den tilsendte plan for 2023 - 2026, men skal i nedenstående komme med kommentarer til de enkelte afsnit. Som en generel bemærkning mener vi, at planen bør indeholde konkrete mål, der kan nedbringe sagsbehandlingstiderne.

**Mere tillid mellem borger og Kommunen, forvaltningerne:** Kommunen burde have 1 indgang til samtlige forvaltninger! Kommunens uoverskuelige fordeling af ansøgningsadresser, også digitalt, gør det vanskeligt nå frem til sagsbehandling. Når der ses på tilfredshedsundersøgelsen viser den et misforhold mellem forståelse og tilfredshed er markant forskellig. Da gruppen af borgere er stærkt afhængige af hjælp, bør der dels ses på tildelingskriterier og de afgørelser der træffes på det økonomiske område.

**Lettere adgang til hjælp:** Telefonisk henvendelse er vanskelig grundet indsnævrede tidspunkter, der giver lange ventetider. Selvbetjeningsløsninger er kun et gode hvis borgeren selv forstår afgørelsen eller de økonomiske resultater heraf. Der burde ses på bevillingskriterierne til IT og telefon rent faktisk dækker omkostningen.

**Tilgængelighed:** De mange års indretning af det offentlige rum af hensyn til biler og cykler har efterladt børn, handicappede og ældre borgere med en usikker mulighed når ønsket er tage på besøg eller deltage i det offentlige liv. Der bør derfor ses på bredden af fortove og brugen her af. Ved vejreparation eller nybyggeri savnes plan for ensartet skiltning, der også holder til det danske vejr. Prisen på de offentlige transportmuligheder steg kraftigt ved rejsekortets indførelse samtidigt med at buslinjerne blev ændret. Vi skal derfor anbefale at der laves tiltag på dette område til billiggørelse af transport og deltagelse i kulturlivet. Etablering af mindre, lokale, grupper er vanskeligt grundet kravene til etablering og mangel på billige mødelokaler! Vi skal anbefale at der ses på disse regler.

**Børn og unge:** Vi skal pege på problemet, at lang ansøgningsproces ofte indebærer at børns, handicappedes eller ældres at deltagelse i

24. november 2022

Sagsnummer  
2022-0360998

Dokumentnummer  
2022-0360998-3

Sekretariatet for Østerbro  
Lokaludvalg  
Svendborggade 5, 4. sal  
2100 København Ø

EAN-nummer  
5798009800497

sports- eller motionstilbud ofte ender på ventelisten, da sagsbehandlingstiden indebærer tilbuddet er overtegnet.

**Adgang til beskæftigelse:** Vi hilser det velkomment at Kommunen søger at beskæftige særlige grupper, men kompliceret lovgivning om hjælp til job giver ofte anledning til problemer. Vi tror at flere sagsbehandlere kan sikre mere tværfaglig rådgivning, hvor hjælpemidler til brug på arbejdsmarkedet bliver hurtigere bevilget samt en mindre stram fortolkning af IT-hjælpemidler og deres finansiering.

**Hverdagsliv med kvalitet:** Personlig hygiejne og hjem hvor der kan inviteres familie og venner trænger til forbedring, hvis den skal følge almindelige familiers standard. Træning af fysiske- og psykiske færdigheder kunne give længere tid i eget hjem.

Venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Allan Marouf', enclosed within a hand-drawn circular scribble.

Allan Marouf

Formand for Østerbro Lokaludvalg



## Notat

### Dialogforums høringssvar til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026

30. november 2022

Sagsnummer  
2022-0345356

Dokumentnummer  
2022-0345356-1

Dialogforum takker for det tilsendte høringsmateriale og muligheden for at afgive bemærkninger til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026.

Eksklusion af københavnere med psykiske lidelser i handicappolitikken  
I forbindelse med den tidlige høring af udkast til handicappolitikken for 2023-2026 forud for den politiske behandling den 21. september 2022 efterlyste Dialogforum, at handicappolitikken indeholdt den officielle definition på handicap fra FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap (**Handicapkonventionen**). Derfor glæder det Dialogforum at se, at udkastet til handicappolitikken nu indeholder FN's definition på handicap, som er at "personer med handicap omfatter personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre". Dertil havde Dialogforum ønsket at få afklaret, hvorvidt handicappolitikken bygger videre på tidligere politikker (i flertal) eller kun handicappolitikken 2018-2022.

Dialogforum anerkender, at dette nu står klart og tydeligt, at forvaltningen lægger op til, at den nye handicappolitik som politikerne skal vedtage, skal bygge videre på "*Erfaringerne fra handicappolitikken 2018-2022*" (s.1), og at dette betyder, at det socialpsykiatriske område ikke er inkluderet. Det understreges yderligere i afsnittet "*Formål og målgruppe for Handicappolitikken*" (s.10), hvor der står, at *handicapområdet*, er det primære fokus for handicappolitikken, hvorfor Dialogforum endnu engang vil gøre opmærksom på, at en eksklusion af mennesker med psykiske lidelser fra handicappolitikken er diskriminerende og det strider mod Handicapkonventionens inklusionskriterier og bryder med grundprincipperne for den danske handicappolitik. Når der ikke er lige adgang til kompenserende hjælpeforanstaltninger for alle mennesker med en funktionsnedsættelse - uanset om den måtte være fysisk eller psykisk - er det et brud på ligebehandlingsprincippet.

Det virker paradoksalt, at socialforvaltningen peger på den *organisatoriske og faglige opdeling af socialpsykiatrien og handicapområdet*, som en forklaring på det overvejende fokus på handicapområdet, når nu Handicapkonventionen netop har til formål at nedbryde uhensigtsmæssige samfundsstrukturer der ligger til hindring for at alle borgere kan leve på lige fod med andre.

Socialpolitik og Udvikling  
Bernstorffsgade 17  
1577 København V

EAN-nummer  
5798009683052

Dialogforum ønsker at gøre opmærksom på, at forvaltningens organisering ikke er statisk og at Socialforvaltningen er den myndighed som har ansvaret for at levere ydelser/service til borgerne og en tilsvarende forpligtelse til at sikre og finansiere, at disse ydelser er tilgængelige jf. princippet om sektoransvarlighed. Det betyder, at hvis forvaltningen eller politikerne vurderer, at det ikke er muligt at leve op til internationale forpligtelser med nuværende organisering, så er det netop anledningen til at overvinde og nedbryde denne barriere ved at ændre de uhensigtsmæssige samfundsstrukturer. Herved kan man også forebygge, at en mindre og/eller kortvarig funktionsnedsættelse risikerer at blive mere omfattende og/eller lang-/livsvarig.

Dialogforum anbefaler, at afsnittet om formål og målgruppe for handicappolitikken på side 9 flyttes op på side 1 i det indledende afsnit, hvor det finder mest mulig anvendelse og tjener som serviceinformation for læseren jf. ambitionen om lettere tilgængelig information.

Dialogforum opfordrer samtidig til, at ligningen fra ***FN's definition af det miljørelateret handicapbegreb*** indsættes i forlængelse af målgruppedefinitionen og at den benyttes aktivt. Både som overordnet pejlemærke for den politiske retning og som redskab til at udvikle indsatser og tilrettelægge serviceydelser og adgangen til selvsamme mhp. at udligne (og ensarte) et "uensartet" styrkeforhold mellem mennesker, således, at ingen får ringere forudsætninger i mødet med omgivelserne pga. en midlertidig eller varig funktionsnedsættelse.

***FN's definition af det miljørelateret handicapbegreb:***

*Funktionsnedsættelse + **Barriere** = **Handicap***

*Funktionsnedsættelse + **Kompensation** = **Lige muligheder***

1. Mere tillid mellem borgere med handicap og kommunen – BTU som baseline?

I afsnittet beskrives vigtige kriterier for et godt tillidsbaseret samarbejde - herunder tillid til, at man bliver hørt, tillid til, at loven følges, og der træffes korrekte afgørelser. Det er vigtige pointer. Dog undrer det Dialogforum, at der derefter henvises til borgernes tilfredshed med forvaltningen målt på brugertilfredshedsundersøgelsen, som politikerne tidligere på året besluttede at aflyse i erkendelsen af, at svarene ikke var retvisende (skævvredet data). Dertil ønsker man at måle på "mere tillid", hvilket i sagens natur bliver lidt svært, når vi ikke længere vil have en sammenlignelig baseline qua den aflyste BTU og den endnu ikke færdigdesignet nye BTU.

Manglende tilgængelighed på Københavns Kommunes hjemmeside

Dialogforum savner tilgængelighed på Københavns Kommunes (KK) hjemmeside, hvor det er svært at finde ud af, hvor man hører til henne, uden at skulle gennem en selvstigmatiseringsproces. I vedhæftet bilag er der screenshots af de trin man skal igennem, hvis man er ved at blive udskrevet fra psykiatrisk afdeling og har behov for støtte fra kommunen. Det er samtidig et eksempel på, hvordan det miljørelateret

handicapbegreb kan bruges i praksis mhp. at undgå denne slags digitale omveje, som gør det svært og utilgængeligt for personer med kognitive udfordringer at finde rundt på hjemmesiden. Som bekendt er *"Det (er) ikke nødvendigvis funktionsnedsættelsen i sig selv, der er hindringen, men den måde, vi har indrettet os på, som gør det vanskeligt eller endda umuligt for nogle mennesker at deltage"*.

Dialogforum opfordrer derfor til, at kommunen kaster et kritisk blik på sin hjemmeside med henblik på at gøre den mere tilgængelig og universel jf. punkt 3 **"KK vil arbejde med universelt design"** (side 3).

I afsnittet "6. Hverdagsliv med livskvalitet" (s.8) skriver I, at målgruppen på handicapområdet har ændret sig over de senere år, og kommunen skal følge med, så der løbende er de rette kompetencer og tilbud (...). Hertil nævnes en stigning i både børn og voksne med autisme og ADHD.

Dialogforum gør opmærksom på, at den "uens" definition af handicap som Københavns Kommune benytter, også gør sig gældende for børn med ADHD og autisme, idet man i Socialforvaltningen opdeler børn og unge i hhv. Borgercenter Handicap (BCH) og Borgercenter Børn og Unge (BBU). Dvs. at **som udgangspunkt hører børn og unge med ADHD til BBU og børn og unge med Autisme hører til BCH**. Og så alligevel ikke, fordi børn med autisme som falder uden for gruppen i BCH hører til BBU, men det fremgår ikke, hvilke kriterier der får et barn til at "falde ved siden af".

**Dialogforum undrer sig over, at der kun er fokus på at nedbringe fravær i specialklasserne og ikke i den almene folkeskole. Selvom** Børne- og Ungdomsforvaltningen ikke registrer skolefravær ift. om eleverne har et handicap eller ej, så bør det være en prioritet, at de begynder at registrere skolevægring som selvstændig fraværsårsag - også selvom det ikke er lovpligtigt. Det er vigtig viden ift. trivsel, da mange børn forud for at blive visiteret til specialtilbud netop har haft skolevægring i almenskolen.

Det ærgrer også Dialogforum, at det kun er Handicaprådet der inddrages løbende under implementeringen og i erfaringsudvekslingen, mens Dialogforum og de øvrige råd i Københavns Kommune bliver hørt, mens handicappolitikken skrives, men ikke i arbejdet undervejs ikke. Denne ulige inddragelse af forvaltningens relevante råd og fora kommer også til udtryk, idet forpersonen for Handicaprådet sammen med socialborgmesteren skal være med til at signere forordet i politikken, og er de eneste to medunderskrivere. Det understreger, at Dialogforums målgruppe og interesser ikke har samme prioritet og at socialpsykiatrien nedprioriteres af såvel forvaltningen som politikerne.

Ifølge Dialogforum bliver ordet 'afbureaukratisering' brugt for meget som et buzzword. Dialogforum mener ikke, at der er noget afbureaukratisering over at lægge BTU'en ud til de enkelte centre. Det betyder ikke, at det er dårligt at lave en ny og bedre BTU, men det har blot ikke noget afbureaukratisering over sig. Tværtimod, da man derved ønsker at flere skal lave hver deres udgave. Det er heller ikke helt gennemsigtigt, hvad

kommunen mener, når de skriver, at de vil skabe mere gennemsigthed.

#### Tilgængelige tilbud for målgruppen

Dialogforum savner helt konkret, at handicappolitikken også inkluderer adgang til de forskellige tilbud i Københavns Kommune for borgere med en psykisk lidelse/psykisk handicap. Det kan fx være terapeutiske tilbud, sundhedstjek for borgere med medicinforbrug samt adgang til psykiatrisk støtte. Borgere med psykisk sårbarhed som har somatiske problemstillinger, som fx hjertebanken bliver ikke taget seriøst. Handicappolitikken skal være bred og favne diagnoser der hører til under handicap som fx bipolar, ADHD mm.

#### 6. Hverdagsliv med livskvalitet

Dialogforum vil endnu engang gøre opmærksom på det manglende fokus på adgang til sundhedsydelse på socialpsykiatriske botilbud, og ikke mindst mangler det medicinpædagogiske team som stod for et vigtigt rehabiliterende arbejde med undervisning/vejledning og medinddragelse af borgeren i egen medicin.

Desuden er hele tryghedsdagsordenen på botilbud for borgere med psykisk handicap også fraværende i udkastet. En dagsorden som Dialogforum er meget optaget af pga. de tiltagende overgreb på botilbudene. Og det må anses en forudsætning for at kunne få et hverdagsliv med livskvalitet, at man som udgangspunkt kan være tryk i sin bolig.

Målsætning 5 som omhandler, at flere borgere med handicap skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse har et fokuspunkt om at øge brugen af handicapkompenserende ordninger. Dialogforum mener, at en forudsætning hertil er, at der er bedre tilgængelighed af disse midler, og at der afsættes flere budgetmidler til formålet, så borgere med handicap har en reel mulighed for at komme på arbejdsmarkedet. Dialogforum foreslår, at Socialforvaltningen lader sig inspirere af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, hvor der er flere sagsbehandlere til at tage sig af borgere der har et behov for et hjælpemiddel.

Dialogforum savner også adgang til nogle tilbud, som kan hjælpe til, at man som borgere kan få ro, struktur og orden i hverdagen. Det gælder både på Borgercenter Voksnes område og Borgercenter Handicaps område. Dialogforum er opmærksom på, at der selvfølgelig er støttekontaktpersoner, men efterspørger en medarbejder, som har speciale inden for oprydning, at få smidt ting ud, mv.

#### Sammenhæng og koordination

Derudover savner Dialogforum også, at Københavns Kommune sikrer sammenhæng og koordination af den enkelte borgers sag på tværs af forvaltningerne. Dialogforums medlemmer oplever, at de krav der stilles af jobcentre, langt fra altid matcher de rehabiliterende tilgange, der arbejdes med i socialpsykiatrien. Det er Dialogforums vurdering, at de modsatrettede rationaler bliver en modspiller i den enkelte borgers recoveryproces. Dialogforum mener, at det er nødvendigt at arbejde på, at indsatsen til borgere med psykiske vanskeligheder bliver mere

helhedsorienteret og sammenhængende på tværs af forvaltningerne. Dialogforum opfordrer til, at samarbejdet på tværs af forvaltningerne styrkes markant, hvis kommunens indsatser for målgruppen skal vellykkes.

**Det er positivt**, at Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen er i gang med at kortlægge, hvordan jobcentre mere systematisk kan screene ledige for handicap for at tilrettelægge en mere passende indsats, herunder at der er et særligt fokus på usynlige funktionsnedsættelser såsom psykiske og kognitive handicap, ordblindhed, gig og smerter.

**Det er dog ikke helt uden bekymring at læse, hvordan BIF ønsker at screene alle borgere for usynlige handicap, mens SOF ikke ønsker at erkende alle usynlige handicap som en funktionsnedsættelse.**

**Det står også som særlig fokusområde under punkt 1 "Mere tillid i samarbejdet mellem borgere og forvaltning", at man ønsker at styrke sagsbehandlingen i jobcentrene via kompetenceudvikling af medarbejdere med fokus på at øge viden, forståelse og betydning af handicap.** Det kunne være oplagt, at det også var en ambition for Socialforvaltningen.

Dialogforum vil appellere til, at Borgerrådgiveren og Databeskyttelsesrådgiveren er opmærksomme på, at BIF's screeningsproces ikke risikerer at blive en ulempe for borgerne - f.eks. ved at de ender i kommunal kategorisering som erstatning (og eller forhindring) for regional diagnosticering. Bekymringen er delvist affødt af at have observeret de dataudfordringer SOF har haft efter EU-dommen, hvor de bl.a. ikke kan bruge (sundheds)data som personfølsomme oplysninger som tiltænkt. Og samtidig vil man stadig rulle bølge 3 ud, med ML og robotteknologier. Dette bidrager naturligt til lidt årvågenhed overfor den kommunale kreativitet.

#### Synlighed og transparens i hjælp og støtte

Dialogforum efterlyser større synlighed og transparens i, hvilken støtte og hjælp man kan få som københavnere med et handicap, hvad enten det er fysisk eller psykisk. Det nævnes i afsnittet om lettere adgang til hjælp, at "det kan være besværligt, svært og unødigt tidskrævende at søge om hjælp og støtte" Derfor har forvaltningen igangsat en række initiativer som skal gøre det mindre bureaukratisk at søge om hjælp og støtte og at der skal være større gennemsigtighed i processen. Dialogforum håber og opfordrer til, at denne gennemsigtighed også indebærer et bedre overblik over, hvad man som borger er berettiget til af hjælp.

Med venlig hilsen,

Sine Møller Sørensen  
Forperson for Dialogforum





**Handicaprådet**

Handicaprådets Sekretariat  
Bernstorffsgade 17, 5. sal  
1592 København V  
Tlf. 20 53 56 92  
[handicapraad@sof.kk.dk](mailto:handicapraad@sof.kk.dk)

## Handicaprådets hørings svar vedr. Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026

Handicaprådet takker for det fremsendte udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026, som Handicaprådet har læst med stor interesse. Handicaprådet vil også gerne kvittere for det gode stykke arbejde der er gjort med at udarbejde politikken og gøre den mere konkret.

**30. november 2022**

Indledningsvist vil Handicaprådet gerne understrege vigtigheden af, at ambitionerne i Handicappolitikken omsættes til konkrete tiltag og en generel prioritering af Handicapområdet. Handicaprådet kunne godt ønske sig, at de gode ambitioner på handicapområdet også kunne ses i fx 6-by nøgletallene. København bør, som landets største kommune, være en foregangskommune ift. at give Københavnerne med handicap de bedst mulige betingelser for at leve et godt liv.

I det fremsendte materiale nævnes samarbejdet med pårørende ikke. Handicaprådet ser gerne, at pårørendesamarbejdet får en plads i Handicappolitikken, idet rådet tror på, at det gode pårørendesamarbejde, hvor fokus er på borgerens hele liv, netværk og ressourcer, er til alles fordel. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at ikke alle borgere har pårørende.

### *Forord*

Det er vigtigt for Handicaprådet at pointere, at regler og love er med til at sikre borgernes retssikkerhed og lovmedholdelighed i de beslutninger og afgørelser, som kommunen træffer. Når dette er sagt, er Handicaprådet positivt stemt overfor afbureaukratisering af unødige regler.

På den baggrund foreslås følgende tilrettet i Forordet, således at det fremgår, at der er tale om unødigt bureaukrati/unødige regler: *"I Københavns Kommune vil vi i Socialforvaltningen ikke desto mindre gerne arbejde målrettet for at blive så fri af bureaukrati, som det er muligt inden for de gældende regler"*.

### *Erfaringerne fra handicappolitikken 2018-2022*

Handicaprådet er positive overfor, at der bygges ovenpå de gode erfaringer i København. Når det er sagt, mener Handicaprådet, at det handicappolitiske arbejde i København også bør være med afsæt i forskning og faglighed, ligesom der kan bygges ovenpå andre kommuners gode erfaringer.

Socialpolitik og Udvikling  
Bernstorffsgade 17  
1577 København V

EAN-nummer  
5798009683052

### *1. Mere tillid mellem borgere med handicap og kommunen*

Handicaprådet er meget enige i, at det er vigtigt for tilliden mellem borger og kommune, at der træffes korrekte afgørelser. Handicaprådet vil gerne opfordre til, at kommunen forsat har fokus på Ankestyrelsens omgørelsesprocent på handicapområdet, og at det overvejes, om der er brug for en konkret handleplan med henblik på at nedbringe omgørelsesprocenten.

### *2. Lettere adgang til hjælp*

Handicaprådet er positive overfor, at Handicappolitikken fokuserer på lettere adgang til hjælp. Det er vigtigt, at kommunen også understøtter de borgere, som har et kommunikationshandicap eller et andet sprog. Det gælder både ift. digital tilgængelighed, tolkning og tegnsprogstolkning. For nogle borgere vil det være nødvendigt at finde alternative løsninger ift. kommunikationen mellem borger og kommune.

Handicaprådet er desuden meget enige i, at borgere med handicap skal have lettere adgang til den hjælp, de har behov for. Derfor mener Handicaprådet også, at det bør være muligt at få assistance, når en borger med handicap møder fysisk op i borgerservice. Her er det helt centralt, at assistancen ikke skal bestilles på forhånd, idet det er vanskeligt at vide på forhånd, at en given opgave vil volde udfordringer, ligesom der ofte vil være behov for at få løst opgaven indenfor en kort tidsramme.

### *3. Københavns Kommune vil arbejde med universelt design, så byen bliver mere tilgængelig for flere*

Handicaprådet er meget enig i, at universelt design og tilgængelighed skal tænkes ind i alle de løsninger, der laves i byen – både hvad angår det fysiske rum, kommunens hjemmesider og i servicedesign.

Konkret vil Handicaprådet gerne opfordre til, at kommunens hjemmesider gøres mere tilgængelige. Handicaprådet er opmærksom på, at Københavns Kommune allerede arbejder hermed, men vil også gerne understrege, at der er lang vej endnu.

### *4. Børn og unge med handicap lærer og trives bedre i dagtilbud, fritidstilbud og skole*

Handicaprådet foreslår, at fritidslivet for børn og unge med handicap skrives frem i Handicappolitikkens punkt 4 vedr. Børn og unge med handicap lærer og trives bedre i dagtilbud, fritidstilbud og skole.

Mange børn og unge med handicap kan føle sig isolerede qua deres handicap, og her kan fritidsaktiviteter – udover at udvikle sociale og almene færdigheder – spille en vigtig positiv rolle ift. at minimere isolation og ensomhed. I den forbindelse, er det naturligvis helt essentielt, at der er mulighed for ledsagelse til fritidsaktiviteter.

*5. Flere skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse – Københavns Kommune vil føre an som det gode eksempel*

Handicaprådet bakker op om målsætningen om at flere skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse – og er glade for, at det i budget 2023 er besluttet at videreføre HF Inklusion+ for unge med diagnose i autismespektret eller med tilsvarende behov.

I forlængelse af ovenstående kan Handicaprådet henvise til analysen *Evaluering af ASF-klasser og særligt tilrettelagte klasser* foretaget af EVA i 2022, som dokumenterer, at ASF-klasser, eller særligt tilrettelagte klasser, bidrager til, at flere unge kan bringes igennem uddannelsessystemet. Handicaprådet synes, at dette er et fint eksempel på, hvordan Københavns Kommune i sit handicappolitiske arbejde kan tage afsæt i forskningen jf. s. 1 i nærværende høringsvar (afsnit vedr. erfaringer fra handicappolitikken 2018-2022).

*6. Hverdagsliv med livskvalitet*

Handicaprådet er meget enig i, at borgere med handicap, ligesom øvrige københavnere, skal have mulighed for et godt hverdagsliv og få den nødvendige støtte til at opnå dette.

Afsnittet vedr. hverdagsliv med livskvalitet rummer gode ambitioner herom, men Handicaprådet savner konkrete bud på, hvordan dette sikres fx understøttelse af borgers sociale liv og livsfortælling (det kan fx være i form af tætte, trygge relationer til faste kontaktpersoner på botilbud), ledelse til læge og fritidsliv, mulighed for ferier mv.

Handicaprådet vil desuden gerne påpege, at borgerens boligsituation også er vigtig for så vidt angår målsætningen om hverdagsliv med livskvalitet. Hertil vil Handicaprådet gerne understrege, at ingen borgere bør flyttes fra deres bolig uden samtykke.

Afsluttende kunne Handicaprådet godt ønske sig, at der foretages en årlig skriftlig status ift. de konkrete målsætninger i politikken – som supplement til de årlige drøftelser med de stående udvalg. En årlig status vil sikre at der følges op på de enkelte målsætninger og at konkrete initiativer realiseres.

På vegne af Handicaprådet



Janne Sander,  
Forperson for Handicaprådet i Københavns Kommune

## Høringssvar vedr. udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026

Københavns Ældreråd takker for muligheden for at sende et supplerende høringssvar vedrørende udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026.

Med henvisning til vores første høringssvar, er vi fortsat enige i de overordnede målsætninger, og kan ligeledes tilslutte os, at Københavns Kommune skal blive ved med at arbejde for, at københavnere med handicap får de bedst mulige betingelser for at leve et godt liv. Vi finder, at politikken er et godt arbejdsgrundlag for Københavns Kommune, og støtter derudover også op om Handicaprådets betragtninger i forhold til politikken og det videre arbejde.

Vi vil derudover gøre opmærksom på, at det er vigtigt, at alle forvaltninger arbejder efter politikken målsætninger, og at tilgængelighedshensyn bør vægtes højere, når kommunen anlægger nyt. Dette gælder fx også i forbindelse med anlæg af offentlige toiletter, hvor vi blandt andet har erfaret, at der kan være udfordringer med at etablere toiletter, som også kan benyttes af borgere, der har en kørestol, og som fx ikke ledsages af en hjælper eller pårørende.

Vi står naturligvis til rådighed for yderligere drøftelse af høringssvaret.

Med venlig hilsen

Kirsten Nissen  
Formand, Ældrerådet

Michael Neumann  
Formand for Beskæftigelses-, Integrations- og  
Socialudvalget i Ældrerådet

### Københavns Ældreråd

Borups Allé 41  
2200 København N

[aeldreraadet@kk.dk](mailto:aeldreraadet@kk.dk)

+ 45 20 49 18 68

[www.aeldreraadet.kk.dk](http://www.aeldreraadet.kk.dk)

## **Foreløbigt høringsvar vedr. udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026**

Københavns Ældreråd takker for inddragelsen i det forudgående arbejde med formuleringen af en ny Handicappolitik. Vi finder det i den sammenhæng meget positivt, at det fremsendte udkast er udarbejdet i dialog med Handicaprådet, og på tværs af kommunens forskellige forvaltninger.

I Ældrerådet har vi imidlertid ikke mulighed for at behandle den tidlige høring så grundigt, som vi gerne vil, indenfor den fastsatte høringsfrist. Vi vil derfor alene ridse nogle foreløbige forhold op med dette svar, idet vi vender tilbage med eventuelle supplerende eller uddybende bemærkninger i forbindelse med den offentlige høring i efteråret.

Med henvisning hertil, skal vi foreløbigt bemærke følgende, idet vores fokusområde er ældre +60 år med handicap:

Vi kan i Ældrerådet tilslutte os de seks overordnede målsætninger, da det er vores umiddelbare vurdering, at målsætningerne giver et godt grundlag for kommunens arbejde med at sikre, at borgere med handicap har mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet.

Samtidig er det vores opfattelse, at målsætningerne i høj grad forpligter kommunen til konkret og ambitiøst at arbejde med handicapområdet, også når målsætningerne foldes ud i de respektive indsatsplaner på de forskellige forvaltningsområder, og i forhold til den endelige og konkrete udmøntning/udførelse i forhold til borgerne.

Vedrørende beskæftigelsesområdet skal vi bemærke, at det er vores opfattelse i forhold til at skabe den fornødne fremdrift for sagsbehandlingen og vurderingen af arbejdsevne, at alle de nødvendige oplysninger altid indhentes sådan, at der kan træffes kvalificerede og korrekte afgørelser. Empati og forståelse gør det således ikke alene, men er naturligvis grundlæggende forudsætninger for et tillidsfuldt samarbejde mellem borgere med handicap og kommunens medarbejdere.

Ældrerådet vender tilbage med eventuelle supplerende bemærkninger i forbindelse med den offentlige høring i efteråret.

Med venlig hilsen

Pia Weise Pedersen  
Næstformand, Ældrerådet

Michael Neumann  
Formand for Beskæftigelses-, Integrations- og  
Socialudvalget i Ældrerådet

### **Københavns Ældreråd**

Borups Allé 41  
2200 København N

aeldreraadet@kk.dk

+ 45 20 49 18 68

www.aeldreraadet.kk.dk

# A A HENTZEN \_ HØRINGSSVAR

## VEDRØRENDE HANDICAPPOLITIK 2023-2026

### HØRINGSSVAR

Jeg oplever at der er én ting der muligvis er blevet overset. Behandlings adgang/ behov og tilbud. Som ung med usynligt handicap oplevede jeg at der blev gået meget til lægen. Det kræver megen tid og overskud og den bliver således taget andet steds fra eks social fritid og uddannelse. Det er der plads til som barn, men har man ok IQ var det svært for også læger og vejledere at gøre andet end at vejlede til at dét hoved der skal man benytte sig af! Jo, men der skal jo være plads til - i eks ungdoms uddannelse til at tage hånd om både mentale og fysiske helbreds udfordringer. Der er en af de helt store syndere/drænende kræfter egen læge, som netop sjældent har indsigten - og må henvise til speciallæge- som desværre alt for ofte har laaaange ventetider - selv ved færdigudredning- eks 30 min én gang om året. Kort fortalt søger jeg et udspil som kan hjælpe med læge/sundhedsvæsenet når man har et handicap og fx oplever helbredsudfordringer at der kan være støtte og plads, tilgængelig evt i forbindelse med uddannelse. Når man altså ikke er handicappet "nok" til at bo i botilbud. Hvor jeg tror det allerede findes hjælp dertil.

# Kommentarer Handicappolitik for Københavns Kommune 2023-26 Fra Dansk Blindesamfund, Kreds København

## Indledning

Det er meget glædeligt, at der – dog mindre end et år efter kommunalvalget – er fremkommet et forslag til en handicappolitik. Samtidig er det glædeligt, at den er langt mere direkte, vedkommende og relevant end eksempelvis den politik, som har været gældende indtil nu. Bare overskrifter og nogle af de overordnede målsætninger viser en fokus i den rigtigere retning.

Om den politiske sammensætning blandt borgmestre og i Borgerrepræsentationen fuldt ud afspejles i politikudkastet kan vi i Danskblindesamfund stille os lidt tvivlende overfor, men der foreligger et udmærket papir, som vi som handicaporganisation med god fokus kan forholde os til og kommentere på.

Der er ca. 632.000 borgere i københavnsk kommune, cirka 10,5 procent af landets befolkning. Der er cirka 65.000 personer i Danmark med et synshandicap heraf anslået godt 6.500 personer med et synshandicap, hvoraf 1.000-1.500 har det man vil karakterisere som et alvorligt synshandicap. Langt de fleste af disse er 70 år plus. For dem er ensomhed, det ikke at turde eller kunne bevæge sig ud en daglig realitet. Er man ramt af et synshandicap efter det 67. år, kan man ikke få bevilget ledsagelse efter servicelovens § 97, men er med i den prøveordning med 7 timer pr. måned, som stadig gælder, men altså er en prøveordning.

At opnå ledsagelse, hvad enten man er over eller under 67 år er besværligt, indebærer ventetid og levner ikke megen mulighed for spontanitet. Dermed er man i bevægelsesmæssig henseende ret isoleret, hvis ikke familien kan træde til.

Kommunen har aldrig været så påvirket af anlægsarbejder, byggeri m.v. som netop i disse tider med nye afspærringer, stilladser, store entreprenørmaskiner m.v. over alt – nye hver dag. Så den synshandicappede person, som måtte have øvet sig på en rute eller to til forretninger, til en bus eller et tog, kan i høj grad være yderligere bange for at gå ud, fordi der siden sidste kan være opstået alvorlige – og farlige – afspærringer eller være sket en vanskelig omlægning af fortove m.v.

Hjemmehjælpen er ret begrænset, og som synshandicappet kan det være meget vanskeligt at håndtere det huslige, gøre rent i sin bolig, vaske tøj, tilberede mad udover det mest simple.

Der er stadig en kommunal lydavis i København, og her er Københavns Bibliotek meget villig til at indgå i en prøveordning, som kan være nyskabende, hvis det kan lykkes. Lydavisen er sammen med radio og lydbøger en af de vigtigste adspredelser for personer, som ikke kan og ikke tør gå ud. Men Nota, som er leverandør af tilgængelige lydbøger, er ramt af en kæmpelussing af økonomisk art fra ophavsretsnævnet, som indebærer, at de slet ikke kan levere de lydbøger, de kunne ønske sig.

Ovenstående blot for at tegne et billede af den baggrund, på hvilken nedenstående kommentarer er givet.

## Ad Målsætninger:

Det er vigtigt, at samarbejde mellem forvaltningerne styrkes og smidiggøres, således at borgeren – fx den synshandicappede borger, ikke bliver et "gidsel" i en karrusel mellem forskellige regler og sagsbehandleres håndtering af sager, noget som især er vigtigt i forhold til enkelte, oplagt standardansøgninger på det basale niveau – fx ansøgning af et høreapparat for en person med nedsat hørelse eller at få erstattet en ødelagt eller beskadiget mobilitystok som er et af de helt basale og uomgængelige hjælpemidler for borgere med et synshandicap. Alt for mange fortæller historier om lange telefonsamtaler og henvisninger til forskellige forvaltninger, ikke mindst for borger, som er fyldt 65 år og ikke længere er klassificeret som handicappet, men er overgået til omsorgsområdet.

## Fokusområde 1 – mere tillid.

I papiret refereres til en række brugerundersøgelser fra 2021, som skulle demonstrere en stor grad af tilfredshed hos borgerne - 78 procent tilfredshed på Udførerområdet.

Dansk Blindesamfund kan fra de sager, som behandles af foreningens konsulenter og socialrådgivere ikke genkende denne grad af tilfredshed. Der opleves ofte lang ventetider, omfattende processer med spørgsmål og vurderinger og henvisning til fx skemaer som er utilgængelige og inden da lange ventetider i telefonen. Sagsbehandlerne er såmænd ofte venlige, men selv når der er tale om helt basale hjælpemidler – og en sikkerhed for, at en person, som er ramt af et synshandicap aldrig kommer til at se igen, højst værre, så er mængden af henvisninger, længden af procestid m.v. helt utilfredsstillende.

I andre kommuner diskuterer man fx ikke, om en person med et synshandicap skal have en mobilitystok eller en ny lup. Her har man en pulje til den slags ansøgninger, således at bevilling kan ske fra dag til dag.

I København kan man ikke bare få bevilget det slags hjælpemiddel, som man er vant til, men skal henvises til at møde op på et hjælpemiddelcenter langt fra hjemmet for at se på det sortiment, som findes, selv om borgeren er vant til og ønsker et helt bestemt hjælpemiddel – som endda ikke er dyrt eller luksuspræget. Skal borgere selv bekoste en hyrevogn til hjælpemiddelcentret, fordi mobilitystokken er gået i stykker?

Her vil en hurtig, smidig og ubureaukratisk procedure være ønskelig, og dette er noget, som de senere revisioner af serviceloven har åbnet op for med henblik på at spare tid og at kunne behandle borgeren med værdighed.

Vi er i gang med , pind nr.- 3: Vi kan anbefale, at kommunens medarbejdere, fx inden for hjælpemidler og behandling af ansøgninger efterspørger og tager imod tilbud om et crash kursus om synshandicappede borgeres behov og muligheder, basale hjælpemidler og anden form for støtte, således at viden herom kan blive opgraderet og jævnlige fornyet.

## Fokusområde 2 lettere adgang til hjælp.



Vi kan støtte initiativet nævnt i 3. afsnit, hvori det nævntes, at man arbejder på at give sagsbehandleren større rum til at handle uden først at skulle involvere et visitationsudvalg.

Der henvises til forrige afsnit, hvor det for basale og helt uomtvistelige hjælpemidler eller anden form for hjælp bør kunne ske en bevilling STRAKS og uden henvisning til andre instanser. Forudsætningen er naturligvis, at sagsbehandleren – eventuelt med brug af fx konsulenter i handicaporganisationerne, fx Dansk blindesamfunds konsulenttjeneste, kan få hurtig og kvalificeret bistand og jævnlige opdateringer om viden og muligheder på området.

Særlig fokus på – 1. pind: Vi kan fuld ud støtte dette initiativ, jf. ovenfor nævnte behov, som både kan gøre sagsbehandlingen meget mere effektiv og samtidig imødegå ydmygelser, frustrationer eller unødvendig inaktive perioder hos den berørte borger.

### Fokusområde 3 universelt design, tilgængelighed.

Gennemlæsning af dette afsnit giver Dansk Blindesamfund anledning til at udtrykke vores bekymring.

Nedenfor nævnes nogle hovedområder, som vi som synshandicappede tillægger stor vigtighed, og hvor vi ikke i handicappolitikpapiret kan se den fokus, som vi mener bør lægges:

1. Digital tilgængelighed:
2. Det nævnes meget kort i papiret, afsnit 1 om tilgang til internettet at der er fokus, på internettet og i første pind i "særlig fokus" nævnes kommunens hjemmesider service-design.

Danmark digitaliseres i rivende udvikling fra måned til måned, og er man synshandicappet, som skal finde tilbud, information, udfylde ansøgninger eller andet, så henvises man til stadighed til at gå på nettet hvor man på kk.dk skulle kunne finde det hele. Der er den obligatoriske tilgængelighedsdeklaration i bunden af hjemmesiden, men den hjælper ikke brugeren, som må konstatere at EU's regler om tilgængelige hjemmesider og apps ikke er slået igennem fx i København.

Hverken links, søgefunktionaliteter eller design af formularer og skemaer tilgodeser vores behov. Hverken tilgængeligheden – som skulle opfylde WCAG v. 2,1 niveau AA (jf. EN 301549) eller brugervenlighed (UX) er på et niveau, så borgere med et synshandicap har en mulighed for at navigere, søge, ansøge eller andet digitalt.

I oktober 2021 erklærede kommunens økonomidirektor, blandt andet på forespørgsel af kandidater til BR, at man nu havde fået en fuld tilgængelig hjemmeside i KK.dk. Det viste sig at være modsat, at hjemmesiden med undersides aldrig har været mere utilgængelig.

Det forlyder, at skal man søge efter noget på KK.dk, skal man bruge google, ikke hjemmesidens søgefunktioner.

Dette er et forhold, som det handicappolitiske , papir bør sætte meget mere fokus på. Det er måske ved første øjekast mere "usynligt" end den fysiske tilgængelighed og universelt design, men er noget, som alle borgere i dag helst skal kunne betjene – især hvis de ikke skal bruge halve og hele timer til at vente og blive omstillet i kommunens telefonsystem – som også tidsmæssigt er begrænset til afgrænsede klokkeslæt.

Fysisk tilgængelighed – universelt design i nyt byggeri og tilretninger og opretninger i eksisterende anlæg og byggeri

Det er glædeligt at afsnit 3 findes og omtaler især den fysiske tilgængelighed efter principperne om universelt design.

I indledningen til dette høringssvar omtales de hindringer, som borgere med et synshandicap mødes med hver dag, hvis de tør vove sig ud i Københavns gader og pladser. Anlægs- og byggearbejder har nærmest aldrig været så omfattende som nu, og foranstaltninger til at sikre, at vi kan komme forbi igennem eller udenom sådanne arbejder er nærmest ikke-eksisterende: Sporadiske barrierer, ikke afskærmede udgravninger, at skulle bevæge sig ud på kørebanen for at komme forbi sligt, alt dette er angstprovokerende og farligt for personer, som uden synets brug eller med meget nedsat syn skal bevæge sig ud, måske kun i sit nærmiljø.

Der burde findes en let, tilgængelig facilitet, hvor m personer med færdenhandicap kunne få oplysninger om igangværende / netop iværksatte ombygnings- og anlægsarbejder, så man var advaret før man vover sig ud ad døren.

Der bør være en indskærpelse af sikkerhedsregler og en person, som ved sådant byggeri kan bistå med at komme udenom disse farlige situationer.

Før sådant byggeri iværksættes, bør der laves omhyggelige planer for borgernes / fodgængernes sikkerhed i området.

Desuden bør alt offentligt nyt byggeri grundigt analyseres for universel tilgængelighed, løsninger, som både tilgodeser synshandicappede og andre borger med en funktionsnedsættelse. Tilgængelighedsrevisorer bør inddrages og i samarbejde med borgerne foretage et grundigt tilgængelighedstjek, således at resultatet fra projektering til udførelse er valideret som opfyldende tilgængelighed for alle berørte grupper efter princippet om universelt design.

Erfaringerne viser, også fra arbejder i nyere tid, at dette ikke sker. Medborgerhuset på Toftegårds plads, cykelruten ad Vendersgade fra Nansensgade og ind til Nørreport m.v. viser, hvilke uheldige resultater som foreligger med brosten, med umulige gangbaner m.v.

Disse anlægsarbejder bør tilpasses og revideres, så de opfylder krav til universelt design, og skal det ske sammen med private entreprenører, By & Havn m.v. – så må de inddrages og forpligtes til at bidrage til en opretning af sådanne uheldige byggeresultater.

Synshandicappede borgere oplever, at det er mindre trygt at bevæge sig rundt i København, fordi de såkaldte Københavnerfortove ikke længere etableres ved nyanlæg af gangbaner, dvs. at man etablerer chaussésten som en del af fortovet, som synshandicappede kan følge, og som også kan etableres således i

forhold til omliggende fliser, at de ikke er til gene for fx kørestolsbrugere. Desuden sløjfer man nu brostensmarkeringer ved portindgange, som formentlig bl.a. er en følge af, at rollator- og kørestolsbrugere finder brostensbelægninger generende. Såfremt man i stedet kunne etablere markeringer ved hjælp af andre markeringer, fx brug af retningsfelter, opmærksomhedsfelter eller lignende, vil gener kunne undlades samtidig med, at synshandicappede fodgængere vil kunne navigere mere sikkert på fortove i bymiljøet.

I den nærmeste fremtid skal hele pladsen ved Nørreport redesignes, og her er det vigtigt, at repræsentanter fra Dansk blindesamfund, fra Dansk Handicapforbund foreningen af Danske Døvblinde m.v. inddrages fra starten og i hele planlægnings, og testfasen.

I adskillige år har Ny Ellebjerg, som skal omdøbes til København Syd, gøres til et knudepunkt, hvor flere togbaner krydser og mødes. Området har allerede i mange år været et mareridt for synshandicappede at færdes ved med omfattende byggepladsindretninger og ulogiske færdselsveje, ikke mindst hvis man skulle have behov for at skifte tog. Desuden ligger denne station tæt på Plejecentret Solgaven for synshandicappede borgere. Det er afgørende, at personer med vidden om tilgængelighed for bl.a. synshandicappede inddrages i den proces, som gerne skal gøre arealer og forbindelsesfaciliteter tilgængelige udenfor DSB's ansvars- og kompetenceområde.

El-køretøjer, især el-løbehjul, som fandt vej til København for 3-4 år siden, kan udgøre hindringer og volde besvær for synshandicappede fodgængere, såfremt de blot stilles eller smides tilfældigt og ikke kræves stillet på dedikerede pladser i stativer beregnet til sådanne formål.

#### Akustiske lydfyr ved regulerede trafiklysovergange

Der er for nylig vedtaget nye normer for ovenstående område i vejregelsamlingen, og det kan konstateres at der stort set i de senere år ikke er etableret, men afviklet forskellige "lydfyr".

Disse er afgørende for, at personer med et synshandicap kan krydse især problematiske og trafikerede kryds.

Der er et konstruktivt arbejde i gang ved Strandboulevarden / Østerbrogade, men det er kun første skridt på vejen. Der er i dag et konstant tovtrækkeri mellem naboer, som klager over at lydfyr er for larmende og får volumen reduceret, og de synshandicappede fodgængere, som ønsker at de skal justeres, så de kan høres og kan navigeres efter ved krydsning, ikke mindst hvor trafikken er meget støjende.

De nye normer tilsigter systemer, som både kan tilgodese og reducere nabogener og sikre gode signallyd ved selve krydsningen. På Frederiksberg har man i mange år haft kryds, hvor lydfyr udsender kliklyd. Det er ikke den løsning, synshandicappede nødvendigvis ønsker, men der er blot en himmelvid forskel på de to kommuners fokus på sikkerhed ved krydsning af gader og veje.

Dansk Blindesamfund deltager nu som fremover gerne i afprøvninger, sparring m.v. på dette område.

Et område, som for tiden er i proces, og hvor Københavns kommune udviser gode takter, vedrører affaldshåndtering og -sortering. Som borger med et synshandicap er det vigtigt, at såvel piktogrammer som markering i skrift er udformet på en måde, således at vi som jævnbyrdige borgere kan identificere de ofte

ganske ens containere og dermed kan bidrage til den vigtige miljømæssige aktivitet, som indebærer, at vi kan placere affald korrekt uden at skulle bede seende om bistand eller skal være nødt til at identificere kategorier af affald ved brug af føle- eller lugtesansen. Derfor er det positivt, at TMF-forvaltningen stiller sig positiv til montering af særligt tilvirkede sæt mærkater med såvel hævet skrift som punktskrift og klare kontraster på affaldscontainerne ved ejendomme, hvor der bor mange personer med et synshandicap. Arbejdet med at udbrede disse faciliteter videre til andre beboelsestyper er vigtig og vil medvirke til at fremhæve Københavns kommune som en foregangskommune på området universalt design.

#### FokusOmråde 4, Børn og Unge med et handicap

Der er forholdsvis få børn og unge med et synshandicap som følge af forbedrede behandlinger fx af præmaturot født. Dette indebærer at viden og kompetencer blandt kommunens ansatte om denne gruppe er nærmest ikke eksisterende. Man bruger synskonsulenter i ressourcecentre, men hverken disse eller kommunens sagsbehandlere har stor viden om denne mindre gruppe af borgere.

Dagspressen har for få år siden omtalt, hvorledes kommunen fratog en pige i børnehavealderen sin seende hjælp, som førte til et meget besværligt forløb, hvor Dansk Blindesamfund og pigens forældre måtte kæmpe ihærdigt for et minimum af hjælp.

Der foreligger oplysninger om, at Københavns kommunes praksis er, som udgangspunkt ikke at give støttetimer til synshandicappede børn, der inkluderes i den almindelige folkeskole. Der er 58 synshandicappede børn i folkeskolen, i Københavns kommune. Dette skaber store vanskeligheder for vores synshandicappede børn og unge, der hurtigt bliver hængt af. Vi ser flere eksempler på børn der ikke kan følge med på det faglige og som mistrives i alvorlig grad. Det er derfor et vigtigt opmærksomhedspunkt, at der bliver kigget på adgangen til støtte, så det ikke bliver så svært og bureaukratisk som det er aktuelt.

Denne omstændighed skal ses i sammenhæng med de udfordringer, som brug af digitale platforme indebærer, eftersom disse er designet på en måde, så de ikke opfylder principper om tilgængelighed for personer med et handicap, herunder synshandicap. Med en stigende grad af anvendelse af læremidler, som skal hentes, håndteres og besvares på disse platforme, står børn med et synshandicap i skolen over for store vanskeligheder, som øges med den ovenfor nævnte praksis om ikke at bevilge personlig støtte til disse.

For at børn, herunder synshandicappede børn kan få et godt liv, trygt og med positivt udfald, skal de mødes af kompetente personer, herunder fra Dansk Blindesamfund, Synscenter Refsnæs og kommunikationscentre, som kan sikre,

- . at de kan få tilgang til bøger og andet materiale i punktskrift
- . kan møde og netværke med andre børn med et synshandicap for at styrke deres identitet
- . at forældrene til disse børn kan inviteres i netværk med andre forældre, så der kan udveksles erfaringer og skabes en basis for kompetenceudvikling

. Servicelovens § 45 om bevilling af ledsagelse til børn med et handicap i alderen 12-18 år skal bringes i spil for at sikre, at børnene oplever verden og med jævnaldrende kan ledsages ud til begivenheder og ikke isoleres i et hjem, hvor de henvises til isolation og manglende samvær og udvikling med jævnaldrende.

. Der skal sikres støtte i dag- og fritidstilbud, således at børn og unge med et synshandicap kan "komme ud" og udvikle sociale og almene færdigheder, som er et fundament for fortsat udvikling til lykelige og produktive borgere.

## Fokusområde 5 – beskæftigelse og uddannelse

Arbejdsmarkedet råber og skriger på arbejdskraft. For hver person som bringes i job, skabes ekstra arbejdskraft og der spares på sociale og andre ydelser, idet en person bringes fra passiv til aktiv status.

Arbejdsgiverne kender ikke meget til, om overhovedet noget til – handicapkompenserende foranstaltninger, støtte og bevillingsmuligheder.

Dansk blindesamfund har i flere år haft et tilbud sammen med D A for at kunne rådgive potentielle arbejdsgivere om sådanne støttemuligheder, men dette tilbud er kun blevet anvendt i meget ringe omfang.

Instituttet for Blinde og Svagsynede, Blindes Arbejde m.v. har kompetencer som kan bringes i spil for at også borgere med et synshandicap kan aktiveres og bringes i beskæftigelse på et niveau, som passer – fleksjob, nedsat tid, fuld tid med personlig assistance m.v.

Det er vores erfaring, at mange af sagsbehandlerne i Københavns kommune giver udtryk for ikke at ville samarbejde med Instituttet for Blinde og Svagsynede (IBOS) og dermed ikke ønsker at bevilge de beskæftigelsesrettede tilbud som IBOS har en særlig kompetence og viden om. De bør som udgangspunkt rådføre sig med IBOS så snart de møder en synshandicappet borger, således at personen udredes til arbejdsmarkedet, og det kan afklares, om IBOS har et tilbud eller relevant rådgivning, der kan matche. Der tilbydes eksempelvis 3 gratis samtaler under VISO som kun ganske få sagsbehandlere henviser borgerne til. Det fører til at de henvises til andre af kommunens leverandører, eksempelvis Plan & handling, som ofte oplever sig utilstrækkelige i forhold til en blind eller stærkt svagsynet borger. De vender ofte tilbage til Jobcenteret for at søge råd og vejledning. Dette forlænger yderligere processen både hos sagsbehandler og borger. Andre gange lader de den synshandicappede borger komme ud i praktikforløb, som er vanskelige for en synshandicappet at varetage, eller hvor der ikke stilles de nødvendige hjælpemidler til rådighed, og dermed mislykkes den synshandicappede med sin proces i vejen ud imod arbejdsmarkedet.

Udgangspunktet bør være, at vi kan bidrage produktivt og eventuelt efter en overgangs- tilpasnings- og oplæringsperiode på et højt niveau. Derved bliver disse personer med et synshandicap et aktiv for kommunen og for samfundet og vil i mindre grad blot være passive modtagere af sociale ydelser, som trækker på kommunens finanser og også bliver eksponent for andre forhold, som kan kræve indsats, fx psykiske foranstaltninger, sociale udfordringer m.v.

Ad særlig fokus, pind nr. 4. Det er positivt og relevant at man vil sikre øget brug af handicapkompenserende ordninger.

Det er vigtigt, at udgangspunktet er, at synshandicappede borgere efter en første prøve- og indlæringsperiode, vil kunne yde en brugbar og jævnbyrdig indsats med seende medborgere og altså ikke skal stemples på forhånd som lavproduktive.

## Fokusområde 6: Hverdagsliv med livskvalitet

Dette mere almene, men meget vigtige område, er uhyre omfattende, og "omfavner" i vidt omfang de forrige fem emner.

Det at kunne deltage i sociale fællesskaber er ekstremt vigtigt, men forudsætter at fx personer med et synshandicap kan få adgang til disse fællesskaber, hvad enten der er tale om fællesspisning, klubvirksomhed, fritidsaktiviteter, aftenskoleundervisning eller noget andet. Såvel transport til og fra sådanne aktiviteter som adgang til ledsagelse, seende tilrettevisning og eventuelt materialer i tilgængeligt format er forudsætninger for at kunne deltage meningsfuldt i kulturelle og fritidsaktiviteter, som kan bringe personer ud af isolationen.

En vigtig mulighed for at kunne færdes i det daglige liv og foretage sig ting, som andre let kan tilgå, er ledsagerordningen for borgere under 67 år efter Servicelovens § 97.

Imidlertid bør kommunen medvirke til, at følgende problemer adresseres og løses eventuelt ved en omlægning af praksis og en opgradering af ordningen:

- At man skal bestille ledsagelse 14 dage før.
- At man ikke kan komme i forbindelse med den tildelte ledsager pr. telefon hvis man eksempelvis har en ledsagelse lørdag morgen, hvor kontoret er lukket.
- Københavns kommune bør overveje samarbejde med duos, så flere borgere med synshandicap, og ringe netværk, kan få hjælp til at finde og ansætte en fast personlig ledsager.

For de mennesker som selv finder en fast personlig ledsager de ønsker at ansætte, er tiden fra personen sender en ansøgning og et cv og den synshandicappede har godkendt personen ekstremt lang dvs. der går længe før denne person bliver ansat helt op til 3-4 måneder. Mange oplever at den person de har fundet, finder andre deltidsjobs eller mister interessen i ventetiden. Dette er meget ærgerligt for de synshandicappede borgere. Det bør overvejes hvordan man kan mindske denne ventetid, muligvis kunne samarbejdet med duos også her hjælpe.

I afsnit 4 nævnes Plejehjemmet for Synshandicappede og aktivitetscentertilbud for synshandicappede. Selv om plejecentret ikke ved den endelige bestyknings fik alle de faciliteter, herunder belysning, som kunne have gjort dette byggeri til helt enestående, er det på mange måder et byggeri af høj standard. Til gengæld er synshandicappede i de tilstødende ældrevenlige boliger udelukket og afsondret fra at drage fordel og nyde disse faciliteter, hvilket i høj grad ville kunne betyde en hverdag med højere livskvalitet for denne gruppe samt større efterspørgsel til disse nyindrettede boliger. En silotænkning i forvaltningerne stiller sig på en meget uhensigtsmæssig måde i vejen for en ordning, som i høj grad ville signalere merværdi og synergi for begge grupper i stedet for adskillelse og isolation.

De relevante, men problematiske resultater af undersøgelser fra 2021 omtalt i afsnit 2, taler deres klare sprog. Corona isolationen var især en faktor, som isolerede mange, selv om en række digitale events via Zoom for dem, som kunne håndtere et sådant værktøj, var af værdi og noget, som – ikke en erstatning, men et supplement – kan bringes i spil for at øge tilbudspaletten.

I København findes to ejendomme, hvor en lang række borgere med et synshandicap bor – både i Vanløse og i Valby. Ejendommene forfalder og er nu truet af hjemfaldspligten inden for en meget kort horisont. Økonomiforvaltningen synes helt upåvirket i forhold til, hvad der skal ske med flere hundrede borgere med et synshandicap i 2030 og 2040 når ejendommene skal udbydes – idet yderligere køb af respit til mange millioner af kroner er urealistisk. De berørte personer bor i disse boliger og har et fællesskab og et samvær, som også danner rammer om en hverdag med livskvalitet, idet disse boliger er særligt indrettet til personer med et synshandicap.

Den politiske konstellation i kommunen med borgmestre og en borgerrepræsentation, som måtte antages at være mere følsom og modtagelig

For sådanne udfordringer lader sig ikke vise – idet kommunens økonomidirektorat signalerer kold desinteresse og trækken-på-skuldrene i forhold til disse svage og udsatte personers fremtid.

En anstændig handicappolitik i København må ikke vende ryggen til tilbud som disse, som er værdifulde for mange af de mindre ressourcefulde borgere i København, og lade rene økonomiske kalkuler vægte frem for menneskelighed og sikring af en meningsfuld og værdi hverdag for grupper som her nævnt.

blinde og svagsynede har fortrinsret til disse nævnte boliger, og dette har afgørende betydning for at flere blinde og svagsynede hurtigere hjælpes ud af økonomisk usikkerhed og hjemløshed, når der kan stilles en bolig til rådighed til dem. Der bør derfor, selv efter hjemfaldspligten fortsat være et tilbud om, at synshandicappede igennem boligselskaber kan få en bolig stillet til rådighed som ikke falder under fleksibelkriterier. Under disse forhold, som på boligselskabernes hjemmeside står beskrevet som et "Tilbud, og en samarbejdsaftale med kommunen", skal de boligsøgende lægge en lønseddel, flere steder med et krav på indkomst over 20.000 kr.

Der bør kunne stilles boliger til rådighed for synshandicappede borgere, som er til at betale når disse er på overførselsindkomst, såsom hjemsendelsesydelse ressourceforløb eller kontanthjælp, hvilket gælder for mange af medlemmer af Dansk Blindesamfund. Vi er opmærksomme på, at fleksibelkriterier indføres af kommunen for at udvande ghettoerne, men vi er nødt til at gøre opmærksomme på, at det rammer borgere, der er meget sårbare, og ikke selv har valgt at de vil tildrage sig et synshandicap, og dermed blive sygemeldt fra deres arbejde. Blot for at nævne et eksempel, fra den virkelige verden. Som slutnote til de lange ventetider på at få en bolig, selv, hvis man kommer på Københavns kommunes akut-boligliste, er der over et års ventetid på bolig. Det er længe for en blind eller stærkt svagsynet at befinde sig som husvild sofasurfer og i gaderne som hjemløs.

## **Høringssvar til udkast på Handicappolitik 2023-2026**

Vi har igennem de sidste 2 år haft den store fornøjelse at tale med og undervise sagsbehandlere i Borgercenter Handicap med fokus på forældreperspektivet. Vi er ikke i tvivl om BCH er inde i en rigtig god udvikling, og vi møder rigtig mange kompetente mennesker i alle lag i BCH.

Nedenstående høringssvar er oplyst af den indsigt, men især af vores levevilkårsundersøgelse, og vores forskellige rådgivningstilbud, hvor vi dagligt er i kontakt med forældre til børn med særlige behov/handicap.

### **Tillid**

At opbygge tillid imellem sagsbehandler og borger/familie er en langstrakt indsats. Vi ved at sagsbehandlerne ofte skiftes ud, og derfor tænker vi, at man som kommune bør have fokus på, hvorledes man kan understøtte tillid med strukturerne. Dvs. for eksempel sige, at udvikle skriftligheden omkring samarbejdet, så den tilstrækkelige information findes i systemet, så man ikke starter forfra hver gang, der kommer en ny sagsbehandler. Det betyder eksempelvis også at referater/notater bør reflektere det der er sket på mødet og ikke blot sagsbehandlerens syn. Det gør det lettere for en ny sagsbehandler at op nå flyvehøjde hurtigere, og borgere skal ikke gentage sig selv. Dette kan man sikre ved at skabe systematik i f.eks. mødeafholdelse. (at der altid sendes en dagsorden ud inden mødet og der sendes et referat ud efter mødet.)

### **Lettere adgang til hjælp**

Som allerede nævnt, er vi meget støttende overfor tiltag, der kan give borgerne adgang til egen sag. Vi mener det vil fremme dialogen og dermed tilliden. Banale misforståelse kan korrigeres i tide inden dette giver grobund for forkerte afgørelser og ressourcekrævende korrigeringer.

Et ønske fra vores side er, at man kigger på om der kan lempes på de ret stramme krav til SMS-kommunikation mellem sagsbehandler og familie. Når man modtager en afgørelse fra kommunen i e-Boks, vil det ofte resultere i hjertebanken og generel nervøsitet og ofte er afgørelser skrevet i sprog, der taler op mod Ankestyrelsens praksis, så afgørelserne holder vand. Det vil sige tungt jurasprog, som kan være svært at dechiffrere. En lille sms fra en sagsbehandler "*Jeg har sendt dig et brev i e-Boks. Det handler om XXX*" kan virkelig berolige et systemstresset nervesystem. Alternativet i dag er opkald og det kan godt være tidskrævende og derfor forståeligt blive valgt fra.

### **Børn og unge med handicap lærer og trives bedre i dagtilbud, fritidstilbud og skole**

Det er godt med ambition om at man skal trives i det almene, men det bør ikke være et mål for trivsel/succes i sig selv. Der er intet i vejen med at have behov for at gå på specialskole.

Vi har især en del københavnerforældre i vores forskellige rådgivningstilbud, der oplever at PPR indstiller barnet til specialskoletilbud, og selvom de bliver visiteret i oktober eller november får at vide, at de først kommer i betragtning til en plads til august. Det skyldes at der i marts (?) er en stor runde på fordeling af pladser. Det vil sige, at vi ret beset står med børn, hvor der allerede i august er enighed blandt skole, forældre, PPR om at en specialplads vil være givtig, som venter et helt år pga. af administration. Hensynet til systemet er over børnene. Det selv om k-meddelelse 13 klart siger, at der kan/bør ske visitation året rundt.



## For Lige Vilkår

I tillæg er det tæt på umulig, som forældre at orientere som om de forskellige skoler og deres profiler. Hjemmesiderne er ikke relevante/opdateret og visitationen kan ikke vejlede andet end ud fra de beskrevne kategorier. Altså oplyse hvilke skoler, der tager imod hvilke kategorier. Der er i det hele taget noget omkring skolevalget, når ens barn skal i specialskole som trænger til at blive kigget på fra brugersiden.

Det er et punkt, der ikke bliver berørt i denne handicappolitik, men som efter vores mening bør. Det ville hjælpe med at børnene ikke møder ind til deres nye skoletilbud kørt ned i mistrivsel efter måneders ventetid - og dermed i større risiko for at udvikle skolevægning.

### **Flere skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse – Københavns Kommune vil føre an som det gode eksempel**

Det er virkelig godt med fokus her på. Set fra vores ende af verdenen, så er det et problem ift. servicelov og beskæftigelseslovgivning, når vi taler om forældre på tabt arbejdsfortjeneste (TA). Vi er klar over at Københavns kommune ikke kan lave om på lovgivningen med det første, men der er nogen udfordringer, som gør at det er svært at modtage delvis TA og være delvis arbejdsløs. Det er svært at stå tilstrækkeligt til rådighed for arbejdsmarkedet i juridisk forstand.

Ligeledes kan det svært at finde tilbage til arbejdsmarkedet, når ens barn bliver 18 år og TA bortfalder. Vi deltager gerne i en nærmere klarlægning, men der en gruppe her på kanten af arbejdsmarkedet, som er dårligt sikret dagpengemæssigt og i forbindelse med sygdom og overgang til 18 årsområdet.

Kommunen vil føre an med det gode eksempel – og her ville der virkelig være tale om pionerarbejde.

### **Nedenunder et par mere tekstnær gennemgang af indvendinger**

#### Punkt 1

- *”De fleste borgere med handicap er heldigvis tilfredse med mødet”* skriver man i teksten. Og det er jo rigtigt, at det er et flertal, men vi synes dog at det er værd at bemærke et meget stort mindretal på 42%(!) ikke er tilfredse på myndighedsområdet. Det synes vi fortjener en anden formulering eller rammesætning. Især fordi det handler om at opbygge tillid. Tillid opstår bedst, når vi kommunikerer tydeligt og præcist og i overensstemmelse med virkeligheden. Der er minimum 42 %, der vil slå sig på, at I siger det går godt.
- Det bør præciseres at antallet af sagsbehandlere pr sag på autismeområdet, er på børn og ungeområdet. Ikke voksenområdet.

#### Punkt 4

- *”Genoprette økonomien på specialundervisningsområdet, hvor der er stigende udgifter bl.a. som følge af flere børn i specialundervisningstilbud til børn med ADHD, autisme og **udviklingsvanskeligheder**.”* Der er et eller andet med ordet udviklingsvanskeligheder, der er of.

For Lige Vilkår

Vi glæder os til at følge arbejdet og bidrager som sagt meget gerne med uddybning.

Med venlig hilsen

Julie Kyndesgaard

Sekretariatsleder For Lige Vilkår

**Handicapaktivisternes høringsvar til  
Handicappolitik for Københavns Kommune 2023-2026.  
d. 27. november 2022**

Dette er nu den fjerde Handicappolitik, som Københavns Kommune fremlægger. De foregående politikker har haft gode visioner, men de har desværre vist sig kun at være intentioner. Hverdagsvilkårene for mennesker med handicaps er stærkt forringede og har i mange år ligget milevidt fra de gode intentioner i de vedtagne Handicappolitikker.

Vi synes fortsat, at det er essentielt og vigtigt at udarbejde en politik for handicapområdet, og vi håber derfor, at kommunen med sit ønske om at udarbejde en Handicappolitik med mere konkrete mål, vil nå i mål med at realisere målsætningerne.

Enhver politik må have som ambition at ville forandre til det bedre, hvorfor politikken må tage afsæt i den virkelighed, som den vil gøre bedre. Derfor er det vores opfattelse, at et "Hverdagsliv med livskvalitet" må tage sit afsæt i bl.a.:

- udfordringer med rekruttering
- udfordringer med fagligheden
- udfordringer ift. personalestabilitet og et meget hurtigt personaleflow
- udfordringer ift. generelt utilstrækkelige normeringer

Den gode professionelle omsorg og udviklingsstøtte forudsætter:

- først og fremmest kendskab og kontinuitet i de mellem menneskelige relationer, relationelle kompetencer og faglige refleksioner
- den relevante faglighed
- at der rent faktisk, er det nødvendige antal medarbejdere til stede

Sundhedsfremme er både fysisk og psykisk velvære og trivsel (og forudsætningen for at kunne udnytte sit fulde potentiale).

Vi er opmærksomme på afsnittet om "Opfølgning på Handicappolitikken" herunder, at den enkelte forvaltning udarbejder en indsatsplan, men vi finder stadig, at de 6 målsætninger med fokuspunkter bør være mere konkrete, og yderligere konkretiseret i handleplaner.

### **Kommentarer til målsætning 1: Mere tillid mellem borgere med handicap og medarbejdere i Københavns Kommune.**

I forbindelse med fokuspunktet om øget brugertilfredshed, foreslår vi et fokuspunkt, der omhandler en udarbejdelse af en ny Pårørendepolitik med mulighed for Pårørenderåd (som den Københavns Kommune vedtog i 2009, og som blev fjernet i 2015/16). Dengang i 2009 blev de pårørende budt velkomne som ligeværdige samarbejdspartnere i en tillidsfremmende dialog.

### **Kommentar til målsætning 2: Lettere adgang til hjælp.**

Et af fokuspunkterne hedder: ”Afbureaukratisering og regelforenkling for at skabe bedre arbejdsgange og frigøre tid til kerneopgaven (Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen).”

Her burde Socialforvaltningen være inddraget i fokuspunktet med afbureaukratisering. På bostederne er der i høj grad brug for mere tid til kerneopgaverne. I de senere år er der blevet ansat færre medarbejdere/pædagoger, medens der ansættes et stigende antal akademikere/konsulenter.

Handicapaktivisterne bifalder, at Københavns Kommune vil arbejde for at ”påvirke nationale dagsordener i forhold til gennemsigtighed, digital adgang til egne oplysninger og afbureaukratisering på baggrund af kommunens konkrete erfaringer og ønsker, samt forfølge konkrete muligheder for forsøgsordninger mv.”

### **Kommentarer til målsætning 3: Københavns Kommune vil arbejde med universelt design, så byen bliver mere tilgængelig for flere.**

Vi mener at ”adgangen til Tilgængelighed” for mennesker med udviklingshandicaps ikke kun er fysisk. Når man ikke kan læse eller færdes i trafikken alene, er ledsagelse metoden til at fjerne barrieren ”for at kunne bevæge sig frit rundt i byrummet, deltage i kultur- og fritidslivet. ...”

Vi må bare konstatere, at midlerne til pædagogernes ledsagelse af borgerne i byrummet eller på ferier m.v. blev fjernet fra kommunens budget i 2019 (4,2 mio. kr.) Dette var et stor tilbageslag i forhold til at kunne opfylde ovenstående gode intentioner.

### **Kommentar til målsætning 4: Børn og unge med handicap lærer og trives bedre i dagtilbud, fritidstilbud og skole.**

Målsætningen med de tilhørende fokuspunkter inkl. igangværende aktiviteter er den mest konkretiserede af målsætningerne. Der bør formuleres en tilsvarende konkret

plan for mennesker med udviklingshæmning på de områder, som kun nævnes meget generelt og overordnet i afsnittet med målsætning 6.

Vi foreslår, at der på botilbudsområdet udarbejdes en konkret plan i forhold til bl.a. normeringer, boligstandard, ferier, ledsagelse, pårørendepolitik, sundhedsfremmende foranstaltninger.

### **Kommentar til målsætning 5: Flere skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse – Københavns Kommune vil føre an som det gode eksempel**

Mennesker med udviklingshandicaps har også brug for beskæftigelse, der giver mening i hverdagen. Fokus må være på også at sikre gode dag- og fritidstilbud (og transport dertil for dem, der ikke er selvtransporterende).

### **Kommentarer til pkt.6: Hverdagsliv med livskvalitet**

Det bliver her nævnt:

”En brugerundersøgelse i Socialforvaltningen i 2021 viste, at kun 54 % af borgerne vurderede, at de havde god livskvalitet, mens 46 % af borgerne oplevede, at de var ensomme.”

Selvom det er svært at få valide målinger for denne målgruppe, vil vi foreslå, at man gentog den omtalte måling igen om 2 år, for at undersøge om der er sket ændringer i borgerne vurdering af deres livskvalitet. Man kunne med fordel inddrage de pårørende i undersøgelsen for herigennem at få et indblik i, hvor mange opgaver, der er blevet udlagt til de pårørende, fordi bostedet ikke længere har ressourcer til at hjælpe med fx. lægebesøg, biografture, ferier etc. Vi oplever, at mange af disse opgaver over tid er blevet ”udliciteret” til de pårørende. Ligeledes skal de borgere, der ikke har talesprog eller anden form for direkte kommunikationsevne, i langt højere grad have lov til at have en stemme gennem deres pårørende. De skal høres gennem de pårørende.

Det er en god idé at kapacitetsopbygge flere foreninger, så de fremadrettet tilbyder aktiviteter, der imødekommer målgruppens behov, men det er vigtigt at holde sig for øje, at det ikke vil være alle med udviklingshandicaps, der kan indpasses i disse tilbud. En særlig problematik er kørsel til og fra aktiviteter. Der er mange i målgruppen, der ikke er selvtransporterende, og de vil derfor have brug for kørsel og ledsagelse. Det skal der også tages højde for.

Helt generelt vil foreningslivet være et område, hvor det ville være godt med målinger. Hvor mange borgere med handicap deltager i foreningslivet, efter at man har kapacitetsopbygget?

Det bør fremgå tydeligt, hvad der menes med ” At udvikle mere specialiserede og fleksible institutioner, dag- og botilbud”? Og hvad kommer specialiseringen helt konkret til at betyde for fx normeringerne, fagligheden?

### **I indledningen står:**

”I København skal borgere med handicap opleve en god og specialiseret indsats i botilbud, døgninstitutioner, plejeboliger samt støtte i hjemmet. Den sociale og sundhedsfaglige indsats skal tage udgangspunkt i og møde borgerens behov, også for de borgere som har behov for en omfattende og højt specialiseret indsats.”

Det er et godt pejlemærke, fyldt med gode intentioner. Vi ser frem til at kommunen fremadrettet rent faktisk også opfylder målet.

Vi savner dog grundlæggende nogle konkrete planer for, hvordan der arbejdes på de helt store problemer: fastholdelse af medarbejdere på botilbudsområdet og rekruttering af nye medarbejdere.

Vi håber, at den supplerende budgetmodet (nævnt under målsætning 6) kan være med til at forbedre livskvaliteten og hverdagslivet på bostederne. Men det er bestemt ikke nok.

Som vi tidligere har være inde på, er det tvingende nødvendigt, at hele området løftes økonomisk.

Vi ser meget frem til, at dette vil ske i Borgerrepræsentationen, når de kommende budgetter skal vedtages - forhåbentlig i overensstemmelse med Handicappolitikken intentioner.

Med venlig hilsen Handicapaktivisterne

## Hørings svar på Handicappolitik 2023-2026 af 28. oktober 2022 fra LEV Københavns bestyrelse.

Københavns kommune (KK) skriver at Handicappolitikens formål er at:

- Være retningsgivende for den politiske prioritering
- Være redskab til dialog mellem borgere, politikere, kommunens medarbejdere, civilsamfundet og erhvervslivet.
- Og er udarbejdet i samarbejde med øvrige forvaltninger.

Vi vil gerne anerkende at KK –

- har inddraget de øvrige forvaltninger i udarbejdelsen af Handicappolitikken, vi er enige i at handicap vedrører ”hele livet” og derfor har berøringsflader til alle forvaltninger.
- har som mål at arbejde med ”universelt design”.
- skal omsætte Handicappolitikken i alle forvaltninger og udarbejde indsatser i forhold til deres område
- vil udarbejde en halvvejs status rapport
- arbejder med de 6 målsætninger for Handicappolitikken
- vil arbejde med sociale klausuler fra KK private leverandører.

Vi har følgende forslag til præcisering eller uddybning af Handicappolitikken:

1. KK har et efterslæb i indsatsen på handicapområdet og det betyder bl.a. at KK er på 6. pladsen i 6 by samarbejdet. Vi vil foreslå at KK beskriver hvordan KK vil indhente efterslæbet på handicapområdet og at der bliver en politisk målsætning om ikke at være på 6.pladsen fremover.
2. I Handicappolitikken omtaler KK sagsbehandlerne og deres reducerede sags mængde, og det er godt.

KK beskriver hvordan det pædagogiske personale er udfordret. Vi foreslår at KK præcisere hvordan det pædagogiske personale skal kvalificeres generelt og til det ” stigende antal borgere med komplekse behov/ problemstillinger”. Desuden vil vi foreslå at rekruttering og fastholdelse af det pædagogiske personale præciseres. For borgere med særlige behov er det en meget vigtig at der er kvalitet, kontinuitet og relationer til det pædagogiske personale.

3. I Handicappolitikken nævnes ”pårørende” ikke. Dette har i tidligere handicappolitikker været prioriteret. Vi ønsker at det også i denne politik vil blive prioriteret. Vi er som pårørende til borgere med et udviklingshandicap centrale og kontinuerlige personer i deres liv. Vi foreslår derfor at KK præcisere, at de pårørende er en ressource, og at pårørende har brug for information, inddragelse og indflydelse i et tæt samarbejde med det pædagogiske personale. Vi ønsker ligeledes,

at KK skal være opmærksomme på borgere, som ikke har nogen pårørende, - og mener at KK har særlige forpligtelser overfor disse borgere.

End videre ønskes det, at der skabes rum for etablering af pårørenderåd på de enkelte enhed.

4. KK erkender at borgere med handicap ikke har de samme muligheder som borgere uden handicap og at der er ” forhold, der ikke kan ændre i et snuptag”. Netop derfor mener LEV København at forvaltningerne i deres indsatsplan skal indarbejde en plan for hvordan forholdene forbedre på sigt.
5. Handicappolitikken vil reducere bureaukrati – vi vil foreslå at man i forvaltningernes indsatsplan skal beskrive, hvordan man vil arbejde med reduktionen og ved status rapporten at forvaltningerne evaluerer selvstændigt på punktet.
6. Vedr. samarbejde mellem forvaltningerne – KK nævner selv forskellig praksis vedr. f.eks. registrering af fravær i skoletilbud.

Vi vil opfordre til at samarbejde mellem forvaltningerne fremmes og særligt mellem Børne og unge forvaltningen og Socialforvaltningen, når barnet bliver 18 og overgår til Socialforvaltningen.

7. Vedr. de øgede antal børn og unge med særlige behov og et andet sted at der allerede nu er ventetid til botilbud – og beskæftigelse. Vi opfordrer til at KK udarbejder en plan for afvikling af ventetid til bolig og beskæftigelse – og en fremadrettet plan for tilstrækkeligt antal boliger og beskæftigelse, når vi ved at der er en øgning af antal af voksne med særlige behov på vej.
8. KK beskriver et godt hverdagsliv. Vi vil opfordre til, at der i Handicappolitikken – eller i Social forvaltningens indsatsplan bekræfter - at et godt hverdagsliv indebærer et dagligt miljø skift. I dag er der borgere der lever, bor, har fritid- og beskæftigelse og ferie på samme matrikel - hver dag, hele ugen, hele måneden og hele året!

Med venlig hilsen – på LEV Københavns bestyrelse vegne

Per Jonassen, Gert Thomsen og Hanne Berner